

Lambert Mertens, onderwijzer op de Heibloem en hoofd der school te Nunhem

28 jul 1906 **Dierenbescherming.**

5 Eenigen tijd geleden zond de Minister van Binnenlandsche Zaken een schrijven aan de schoolopzieners, waarin hij er op aandrang, dat in de scholen de jeugd, nog meer dan tot nu toe, zou worden opgevoed tot zachtheid, tot medegevoel voor de dieren en liefde voor de natuur. Dit noemde Z.E. "een groot maatschappelijk belang."

10 In de op Maandag 16 dezer te Weert gehouden Onderwijzersvergadering maakte dit ontwerp daarom evenals bij andere Odderwijzersgezelschappen een punt van bespreking uit, die werd ingeleid door den heer L. Mertens van "de Heibloem."

15 Hij bepaalde zich er toe, het standpunt der hedendaagsche Dierenbescherming kort uit een te zetten en verder aan te geven op welke wijze de onderwijzer 't best deze gevoelens bij de kinderen kan aankweken. Hij achtte het niet noodig te ontvouwen van hoe groot belang de bescherming van vogels en sommige nuttige dieren alleen voor land- en tuinbouwer reeds is, evenmin welken grooten invloed de inprenting van medegevoel en liefde voor de natuur op een goede opvoeding heeft, daar ieder onderwijzer wel weet, dat onverschilligheid op dit punt het gemoed der kinderen hard, ruw en gevoelig maakt, ook voor hun medemenschen.

20 Daarom vond inleider het in 't belang der kinderen jammer, als er misschien nog ouders zouden zijn, die zonder erg, aan hun kinderen zouden toestaan, wat de onderwijzers op 's Ministers uitdrukkelijk verlangen, moeten afkeuren, zooals nestjes uithalen, jonge musschen laten doodgaan, vogels vangen, met steenen gooien of met katapulten schieten op dieren, meikevers plagen door ze aan een speld te steken of ze

25 aan een draadje te binden, vlinders opprikken, kikvorschen slaan, voor plezier toekijken bij 't slachten enz.

Hij vond het gewenscht, dat ieder onderwijzer er, zooveel hij kon, bij de ouders zijner leerlingen op aandrang, te zorgen, dat er op dit punt samenwerking was tusschen huis en school en vooral geen tegenwerking, daar beiden toch het belang van

30 het kind op het oog hebben; dat zij liever aan de kinderen zouden vertellen, dat, al heeft Onze Lieve Heer ons toegestaan de dieren te gebruiken, Hij toch niet heeft gezegd hen te kwellen, of ze noodeloos te doden.

Bij het debat werd o.a. nog erop gewezen, dat het ook veel zou helpen, als de politie de wet beter uitvoerde, waarop door den inleider werd geantwoord, dat hij meende, dat

35 bij vele politiebeambten de wil goed was, en tevens dat deze Minister nog pas door den Commissaris der Koningin de Burgemeesters en de hoofden der Rijkspolitie er op had laten wijzen, dat ook hij de wet door de politie beter gehandhaafd wenschte te zien.

Dat de belangstelling opgewekt was, bleek uit den stapel geschriften, die werd meegenomen en uit het groote aantal (30) dat toetrad als lid der Ver. tot Besch. van Vogels, en dat den wensch uitsprak een plaat te willen ontvangen om buiten aan het schoolgebouw of buitenshuis te bevestigen.

40 Adres voor gratis brochures en metalen plaat C. F. van Deursen, Swammerdamstr. 84, Den Haag, voor lidmaatschap Jonkvr. S. van Citters, Nieuweweg, Doorn.

45 J. W. M. JONGEN.
WEERT.

18 apr 1907 [...] De heer v. d. Berg vraagt, of dit gevaar dan niet voor de meisjes bestaat. Maar er is, zegt spr., een b. s. te Gennep en daarop moeten de meisjes

50 blijven, en er is een o. s. in Gennep, dus... Hoe ziet het er uit met een school, waar niet een, maar een tiental Prot. meisjes en zelfs Israël. worden opgeleid? De zeereerw. heer *Wijnen* keurt dit laatste af. In Gennep moet men er geen bijbedoelingen achter zoeken; men heeft een noodzakelijk kwaad verkozen boven een grooter kwaad.

55 De heer van *Tiel* wijst erop, dat de geestel. Adv. heeft gezegd, dat de wachtgelden bij het b. o. ook bestaan. Dit is niet zoo.

De heer *Mertens*, Heibloem en de heer *Cals*, Roermond, weerspreken deze meening des heeren v. T. voor hunne b. s. [...]

3 aug 1907 **EEN BRIEF van Onderwijzers aan alle Ouders.**

Vaders en Moeders!

Om onzer kind'ren wil, is het belang van onze leerlingen, uwe kinderen, wenschten wij, onderwijzers, een kort woord tot U te richten.

Door na te denken over wat het leven rondom ons te aanschouwen geeft en wat mannen van studie en ervaring ons leeren zijn wij n.l. tot het inzicht gekomen, dat het voor

het toekomstig geluk onzer leerlingen onze plicht als opvoeder is, hen zooveel mogelijk te behoeden voor den schadelijken invloed van den alcohol, en hen in te lichten over het gevaar, dat hen later van dien kant dreigt. Wij willen dit doen, door hen, onder het lesuur voor kennis der natuur, en verder als de gelegenheid zich aanbiedt, te leeren, dat alcoholhoudende dranken niet voeden, niet versterken, niet verwarmen, niet zorgen wegnemen, niet noodig zijn voor gezelligheid of plezier, maar dat ze integendeel zeer gevaarlijk zijn, zoowel voor gezondheid en welvaart, voor tijdelijk en eeuwig geluk van ieder persoonlijk, als voor het welzijn van Kerk en Maatschappij. Om ons doel beter te bereiken, hebben we ons aaneengesloten tot de >>Limburgsche Onderwijzers-Club<<, en, om te toonen, dat het ons ernst is, en opdat ons woord een dieperen indruk op de kinderen zou maken, hebben wij allen besloten zelf te doen, wat we van de kinderen verlangen, n.l. ons te onthouden van sterken drank (Afschaffers) en sommigen bovendien van bier en alle andere bedwelmende dranken (Geheelonthouders). [..enzovoorts]

Namens Het Bestuur der Limb. Ond. Club: De Voorzitter, DR. P. TH. COEBERGH, Leeraar aan H. B. Sch. En Gymn. Te Maastricht.

De Secretaris, L. L. MERTENS. Onderwijzer >>Heibloem<<.

De Geestelijke Adviseur, H. A. F. REIGHARD, Directeur der Bissch. Kweekschool voor onderwijzers te Echt.

60

7 dec 1907 **Limb. Onderwijzersclub.**

De Limb. Onderwijzersclub, afd. van het Kruisverbond, houdt Zondag 15 Dec om 3 uue een vergadering in de zaal Allers. Op de agenda staat o.m.:

65 Secretaris en Penningmeester zullen jaarverslagen uitbrengen. De secretaris, de heer L. Mertens, Heibloem, Heijthuisen, zal een voorstel inleiden tot het oprichten van alcohol cursussen, en vervolgens een voorstel tot uitgave van een *Oudersblad*. Vervolgens zal worden voorgesteld een schrijven te richten aan B. en W. van alle Limb. gemeenten over het geven van anti-alcoholisch onderricht.

70 19 dec 1907 **Limb. Onderwijzersclub.**

Zondag vergaderde op de zaal Allers de Limb. Onderwijzersclub. afdeling van het Kruisverbond. Een flink getal onderwijzers en eenige heeren geestelijken waren tegenwoordig, alsmede de heer L. Fientge bestuurslid van de Ned. Ond. Prop-club. Op de vergadering was te bezichtigen een massa drankbestrijdersuitgaven, waaronder

75 het prachtige werk van Stump und Willenegger: Zur Alcoholfrage, vervolgens vele grafische voorstellingen, attributen van bier- en jeneverbereiding enz. De voorzitter, de heer Coebergh, Maastricht deelt o.a. mede, dat het gevoelen van Mgr. den bisschop is ingewonnen aangaande de toelating van onderwijzeressen. Mgr. deelde mede, dat hij hiertegen geen principieele bezwaren had, toch vond hij

80 toelating niet opportuun zooals ook de toelating van de onderwijzeressen tot den R. K. O. B. niet opportuun was bevonden. Daarna gaf de secretaris, de heer L. Mertens, het eerste jaarverslag, waarin de oprichting der club en hare ontwikkeling werd nagegaan. Een en ander zij aangestipt. Na de oprichting traden spoedig 50 leden toe, met 1 Januari waren er 100, thans 135.

85 Uitvoerig werd vervolgens nagegaan, hoe gewerkt is tot verspreiding van lectuur en het vermeerderen van kennis. Er werd ook gestreefd naar drankbestrijdingslectuur in de arrondissementsbibliotheek, hetgeen op de meeste plaatsen succes had. Ook werd naar buiten gewerkt.

Tegen den tijd, dat de arbeiders naar Duitschland gingen, werd een circulaire

90 rondgezonden. De pers werkt goed mede. Verschillende leden stelden zich beschikbaar tot het houden van lezingen. De voorzitter doet mededeeling van den toestand der financiën. Aan contributie is ontvangen f 135.50, van Sobrietas werd voor '07 f 50 subsidie ontvangen. Het Limburgsch Kruisverbond gaf f 30. Ook kwamen eenige giften in. Het

95 totaal der inkomsten was f 244.13. De groote post der uitgaven is ± f 160 voor de abonnementen op Sobrietas. Tot nu toe is f 194 705 uitgegeven. Van het batig slot van f 49.415 moet evenwel nog ± f 60 voor abonnementen enz betaald worden, zoodat de rekening een nadeelig slot zal te zien geven.

100 Jaarverslag en rekening worden goedgekeurd.

Daarna leidt de heer Mertens het voorstel in, dat de L. O. C. met kracht de oprichting van alcoholcursussen ter hand moet nemen. Hij doet een beroep op het streven naar volksontwikkeling, op welker gebied men ook hier een ruim veld vindt. De N. O. P. C. heeft al 38 cursussen, en richt dezen winter nog 11 cursussen op. Spr. 105 beschrijft de inrichting van zoo'n cursus, die naast leering ook gezelligheid moet

geven, en over 12 tot 18 lessen verdeeld is. Bij de cursussen der N. O. P. C. toonen de leerlingen zeer veel ijver. De opvoeding is het hoofddoel dezer cursussen. Ook de Limb. Ond. club moet alcoholcursussen oprichten. Spr. geeft aan, hoe het onderwijs van zoo'n cursus gegeven moet worden. Reeds werd één cursus opgericht, nl. in het patronaat te Heel, onder leiding van den weleerw. heer Muermans kapelaan. Het Limb. Kruisverbond zegt een flinke subsidie toe.

110 De heer Fientge licht verschillende zaken, welke de heer Mertens had aangeroerd, nader toe. Hij spreekt namens het hoofdbestuur der N. O. P. C. met sympathie over de L. O. C.

115 Hij wijst er in het bijzonder op, dat de cursussen zeker succes zullen hebben er zeer zullen worden gewaardeerd. Hij zegt, dat de alcoholcursussen subsidie kunnen krijgen van de N. O. P. C., mits een clublid-geheelonthouder de lessen geve.

120 Met applaus wordt vervolgens het voorstel-Mertens aangenomen. De voorzitter spreekt nog een opwekkend woord.

120 De voorzitter deelt mede, dat in 1908 de clubleden het orgaan Sobrietas voor f 0.75 kunnen krijgen, in plaats van voor f 1.25.

De heer Wolfs, Reuver, bestuurslid, geeft daarna een inleiding over Kringvergaderingen, die thans bestaan in Venlo, Grathem en Gennep. Deze ontstaan bijna van zelf door de onderonsjes, die de leden inrichten. Ze zijn noodig voor een opgewekt clubleven. Spr. zet dit nader uiteen, evenals het nut dezer vergadering.

125 Daarvan moet de actie uitgaan.

Ook de eenling op het dorp moet buiten de algemeene vergaderingen meermalen in de gelegenheid gesteld worden om in bijeenkomsten over het werk en streven der Limb. Onderwijzersclub te oordeelen. Venlo heeft in deze het goede voorbeeld gegeven.

130 Zonder een opgewekt kringleven, moet de actie in de club verminderen. In deze vergaderingen, dienen de voorstellen der algemeene vergaderingen besproken te worden, kunnen punten voor de agenda dezer laatste worden aangegeven.

Na eenig debat wordt besloten op de volgende algemeene vergaderingen een klein reglement voor deze kringvergaderingen vast te stellen. Het aantal dezer kringvergaderingen wordt bepaald op drie per jaar, twee vóór en één na de algemeene vergadering. Het bestuur zal verschillende clubleden aanschrijven, die met de oprichting der kringvergaderingen belast worden.

135 De secretaris bepleit de gratis-verspreiding van een onderw.-nummer. Spr. wenschte hiervoor een drietal commissies te benoemen, een financieele een voor de redactie en een voor de verspreiding. Wat de kosten betrof, deze zouden evenals elders voor een groot gedeelte door advertenties kunnen gedekt worden. Wanneer in ieder huisgezin in Limburg zoo'n exemplaar verspreid kon worden, zoude de club zich daardoor veel vrienden verwerven. De heer Fientge meent dat men voor Limburg op de eerste plaats noodig had een artsenrapport. Na eenige bespreking meent men het een en ander te

140 kunnen vereenigen. De heer Wolfs deelt nog mede, dat de uitgever van Ons Weekblaadje bij de redeactie aangedrongen heeft het alcohol vraagstuk niet uit het oog te verliezen.

Tot lid van het bestuur wordt benoemd de heer Voestermans te Venlo, die de vergadering dank zegt voor het vertrouwen en door den voorzitter geïnstalleerd wordt.

145 Wegens het vergevorderd uur worden eenige punten aangehouden tot de volgende algem. vergadering en na het zingen van een lied, wordt de vergadering gesloten.

13 jun 1908 **Limb. Onderwijzersclub.**

155 Zondag 28 Juni houdt de Limb. Onderwijsclub, afd. van het Kruisverbond, hare algemeene vergadering in het Oranjehotel te Sittard.

Dagorde: [...] 14. Verkiezing van twee Bestuursleden Dr. Coebergh neemt ontslag, terwijl de heer Mertens volgens den rooster aan de beurt van aftreden is. [...]

4 jul 1908 **Limb. Onderwijzersclub.**

160 In de Zondag in het Oranje-Hotel te Sittard gehouden jaarvergadering van de Limb. Onderwijzersclub, afd. van het Kruis.verbond, werd jaarverslag uitgebracht. Het ledental bedraagt op 't oogenblik 160, waarvan 18 geheelonthouders. De Club telt 9 kringen: Gennep, Horst, Venlo, Roermond-Grathem, Echt, Sittard, Valkenburg en Maastricht.

165 De inkomsten bedroegen 248,035 gld., de uitgaven tot heden 83.465 gld, zoodat er in kas is 164,675 gld., waarvan echter het abonnement Sobrietas nog betaald moet worden. Het voorstel Gennep: De L. O. C. bevordere het onderwijs en het alcoholvraagstuk op de herhalingschool werd met algemeene stemmen aangenomen. Ook het voorstel in zake het onderwijs in 't alcoholvraagstuk op kweek- of normaalscholen werd goedgekeurd.

170 Verder werden meest huishoudelijke voorstellen behandeld.

De heer Voestermans, Venlo, hield een practische inleiding over Oudersavonden.

Tot bestuursleden werden gekozen de heeren Mesker, leraar, Maastricht, en Mertens, onderwijzer, Heibloem.

175 13 okt 1908 **Heijthuizen.** De land- en tuinbouwcurcus die hier aanstaanden winter zal gegeven worden door de gebr. L. L. Mertens en A. J. Mertens van de Heibloem, zal a.s. Donderdagavond 7 uur geopend worden door den heer A. M. Sprenger, Rijkstuinbouwleeraar te Maastricht, in tegenwoordigheid van de commissie en belangstellenden.

180 **Tegelen.** De Limburgsche Onderwijzers Club schijnt a.s. winter veel aandacht te willen wijden om het houden van "Oudersavonden".

12 dec 1908 **De Limburgsche Volkszang.**

185 Dinsdagnamiddag, 8 Dec., vergaderde alhier voor de eerste maal een Commissie (uit den R. K. O. B.) voor den Volkszang in Limburg, bestaande uit de heeren: P. M. H. Baeten, Roggel; J. Cals, Roermond; G. A. Daemen, Roermond; L. H. Janssen, Roermond, en L. L. Mertens, Heibloem, Heijthuizen.

De heer Mertens opende de vergadering ongeveer aldus (kort weergegeven):

190 >>Collega's! Namens het Hoofdbestuur van den R. K. O. B. heet ik u welkom. Toen dit Hoofdbestuur bemerkte de belangstelling, die er allerwege onder de onderwijzers bleek voor den zang, en de pogingen aangewend om door >>eenheid in de liederkeuze<< meer waarborg te krijgen voor blijvende resultaten, heeft het mij opgedragen een commissie samen te stellen en voor te zitten >>om dit balletje verder te rollen.<< [...]

195 31 jan 1909 Op 31 januari 1909 richtte Lambert Mertens met jhr mr Ch. Ruys de Beerenbrouck als voorzitter de 'Diocesane vereeniging voor den volkszang in Limburg' op. Hij hielp met het oprichten van plaatselijke afdelingen en comités. Er werden zangavonden en zangfeesten georganiseerd voor kinderen en volwassenen met als doel het volk aan het zingen te krijgen. Er werden oude, nog onder het volk levende
200 liedjes verzameld en weer nieuw leven ingeblazen. Vermeldenswaard is ook dat op de oprichtingsvergadering het Limburgs volkslied 'Limburg, mijn vaderland' voor het eerst gezongen werd. De muziek is van Henri Tijssen die met zijn Roermonds Mannenkoor veel heeft gedaan voor de verbreiding van het Nederlandse lied. Er werd een tekstboekje uitgegeven 'De Leeuw' genaamd waaruit op scholen en op bijeenkomsten
205 werd gezongen. Als hoofdredacteur van het maandblad 'De Varende Zanger' was hij - mede door de artikelen die hij schreef - een grote stimulator.

4 feb 1909 **R. K. Onderwijzersbond.**

210 [...] Een aangename gedachtenwisseling volgde, waarbij de Voorzitter onder groote instemming der vergadering een hartelijk woord van hulde bracht aan den eenvoudigen, degelijken collega, die in Limburg geheel de zaak van den volkszang op touw zette, n.l. den heer L. L. Mertens >Heibloem< Heythuizen, een bescheiden en stille werkkraft, die ook op ander gebied getuigt heeft, veel te gevoelen voor de Limburgsche volk. [...]

215 4 feb 1909 **Volkszang in Limburg.**

In de voorloopige commissie Zondag gekozen zijn nog benoemd de heeren Jos Consten, Heerlen, en J. Broeder, Mook, beiden voor Zang- en Muziekgezelschappen.

220 Den H.H. Jhr. Mr. Ch. Ruys de Beerenbrouck, Dr. H. J. C. Endepols en Henri Hermans te Maastricht werd in de vergadering der commissie de redactie van Statuten en Reglement opgedragen Voor 10 Febr. verwacht de eerste aanvullingen en wijzigingen. Als grondslag wordt genomen 't schema in 't programma afgedrukt.

225 Den 22 Febr. te kwart over drie zal dan in 't Vincentiushuis te Roermond de eigenlijke constitueerende vergadering belegd worden, waarop deze statuten ter vaststelling worden voorgelegd en waar een definitief Bestuur zal worden gekozen. Op deze vergadering zullen alleen worden uitgenodigd, behalve de voorloopige commissie, zij, die zich reeds als lid opgaven of dit nog doen.

230 De gelegenheid daartoe bestaat bij alle leden der Commissie. Liefst geve men zich direct op aan den heer L. L. Mertens, Heibloem, Heijthuizen. De voorloopige vastgestelde jaarlijksche bijdrage zijn f5 voor Beschermende leden (particulieren, vereenigingen en afd. van Bonden).

Aan H. M. de Koningin, die getoond heeft zooveel belang te stellen in den Volkszang, werd een telegram van hulde verzonden.

235 24 feb 1909 **Volkszang.**

[...] Tot leden van het definitief bestuur werden gekozen: de dames van Blarcom, Roermond en de Castro, Linne, de heeren ? mr. Ch. Ruys de Beerenbrouck, Maastricht,

Henri Terra, Blerick, J. Pruijboom, Weert, E. Franssen, Roermond, drs. Popenberg,
240 Venlo, G. Krekelberg, Roermond, pastoor Schmeitz, Venraij, Hermans, ?nist,
Maastricht, Mertens, Heibloem, ?onsten, Heerlen. [...]

27 feb 1909 **Volkszang in Limburg.**

Na afloop der vergadering van Maandag werden door het Hoofdbestuur de functiën
verdeeld als volgt:

245 Voorzitter Mr. Jhr. Ch. Ruijs de Beerenbrouck, Maastricht; ondervoorzitter J.
Pruijboom, Weert; penningmeester J. Consten, Heerlen.

Het secretariaat zal voorloopig worden waargenomen door den heer L. L. Mertens,
Heibloem-Roggel, totdat een definitieve benoeming van een secretaris buiten het
bestuur zal hebben plaats gehad.

250

27 apr 1909 **R. K. Onderwijzersbond.**

Zondag had op de zaal G. S. de algemeene vergadering plaats van den R. K.
Onderwijzersbond in dit bisdom. De morgenvergadering was evenals de middagvergadering
255 maar matig bezocht. [...] Het verslag brengt een eeresaluut aan de afd. Roggel, met
haar stil bescheiden werker den heer Mertens, van wien de aktie voor den Volkszang
uitging (Applaus). [...]

5 aug 1909 **Volkszang-Potpourri.**

Bij het Liederendepot (St. de Stuers, Maastricht) van de Limburgsche Vereeniging voor
260 den Volkszang (voorz. jhr. mr. Ch. Ruys de Beerenbrouck; secr. L. L. Mertens,
Heibloem Heijthuizen) is verschenen een Potpourri voor piano van liederen voor den
Volkszang uit het tekstboekje "de Leeuwerk", waarvan in drie maanden tijds 25000 ex.
werden verspreid, bewerkt door Max Guillaume, directeur der Kon. Harmonie te
Roermond, met eene omslagteekening van mevr. Guillaume. De prijs van den Potpourri
265 met 12 tekstboekjes is 75 cent. Hij is voor denzelfden lagen prijs ook verkrijgbaar
gesteld voor niet-leden der vereeniging waarvan velen ongetwijfeld zullen
profiteeren.

Dezelfde Potpourri wordt ook uitgegeven voor harmonie en fanfare, - terwijl de piano-
uitgave waarschijnlijk ook in zakformaat zal worden gedrukt.

270

1 jan 1910 **"Voor Vader en Moeder."**

OUDEBSBOEKJE

DOOR DE

"LIMBURGSCH E ONDERWIJZERSCLUB"

275 In 1910 (en ook daarvoor elk jaar) geeft de L.O.C., waarvan Lambert Mertens
secretaris is, in een oplage van 50.000 exemplaren een 80-pagina's tellend boekje uit
'Voor vader en moeder' met daarin raadgevingen van veel artsen en opvoeders en
verhalen over drankmisbruik. Van zijn hand is opgenomen het artikeltje
Ontspanning.

280 Ontspanning na inspanning is onmisbaar voor iedereen, en zeker voor de kinderen.
Laten we hun *onschuldig* en *goedkoop* genot leeren beminnen, dan zullen ze *gevaarlijke*
genotmiddelen vanzelf niet behoeven te zoeken.

Leeren we hun liefhebben en bewonderen de *natuur*, Gods schepping, planten en dieren,
bloemen en vogels. Bloemen in huis werken opvoedend.

285 En nu de Volkszang in en buiten onze Provincie zooveel belangstelling ondervindt bij
jong en oud, vinden we 't niet misplaatst, in dit volksboekje eens te wijzen op dit
ontspanningsmiddel, onschuldig en goedkoop, door iedereen te genieten.

Stel u voor een huisgezin na bijna volbrachte dagtaak vereenigd, de vader misschien
wat knutselend, de moeder kleeren verstellend, de zusjes breiend, de jongens spelend.
290 Moeder begint: "Laten we maar weer eens zingen." En spoedig klinkt 't opgewekt uit de
"Leeuwerk": van 't Prinsesje, van den werkman, de kleinste, enz. Vader neuriet
zachtjes mee.

De voorbijganger blijft wellicht even staan en krijgt onwillekeurig een gunstigen
indruk van dit gezin. Hij zal er niet zoeken: hartstocht, onmatigheid,

295 ontevredenheid, tweedracht. Eer vindt hij er: onderlinge liefde, eensgezindheid,
gezelligheid, huiselijkheid. De man en de grootere jongens zullen dit huis niet
ontvluchten uit verveling en hun toevlucht zoeken in de drankhuizen.

Niet te onrechte wordt 't bevorderen van den Volkszang genoemd: indirecte
drankbestrijding: niet ten onrechte beschouwt men hem als een middel tot ontwikkeling
300 en zedelijke verheffing.

Volksvrienden doen zeker goed, te waarschuwen tegen gevaarlijke genotmiddelen, doch
vaak wordt hun dan verweten, dat zij het volk alle ontspanning ontzeggen. Zij kunnen
deze bewering logenstraffen door onschuldige vreugde in een vroolijk lied te

bevorderen en aan te bevelen.
305 Laten we daarom vooral de vereenigingen voor den Volkszang steunen, en gebruik maken van de middelen, die zij aanbiedt: liederbundels, briefkaarten, enz.
Op iedere plaats kan een plaatselijk comité de zaak ter harte nemen. Op iedere plaats, ook de kleinste, kunnen liederavonden worden ingericht, als er maar helpers zijn met liefde voor den zang.
310 Het lied, dat uit het harte vloeit,
Is als de lieve zon:
Hetzij de zoete lente bloeit,
Of 's winters adem stroomen bloeit,
Het is een laafnisbron.
315 Het lied is als 't gevleugeld woord,
De tolk van jong en oud,
Het lied is 't volk, ja 't stemakkoord
Wordt meest in 't burgerhuis gehoord,
320 Het lied is meer dan goud. (Pr. van Duyse).

Ouders, kinderen, bloemen en vroolijke liederen hooren bij elkaar.
L. L. MERTENS.

325 10 mei 1910 - Van de 4 kweekelingen der Rijks-Normaallessen alhier, die zich onderwierpen aan het examen l.o., slaagden 3 en wel de heeren: Aquarius en Peeters van Weert en Mertens van Grathem.

330 25 mei 1910 O.m. komen eenige jaarverslagen aan de orde, uitgebracht door den secretaris-penningmeester, den heer L. Mertens, Heibloem, Heithuizen. Het gezamenlijk ledental bedraagt 383. Met genoegen wordt een relaas gegeven van de oprichtingsvergadering, terwijl vervolgens de werkzaamheden van afdeelingen worden nagegaan alsmede de bemoeiingen van het hoofdbestuur in zake de verspreiding van liederen. [...]

335 15 jun 1910 **Het Nederlandsche Lied.**
De Vereeniging Het Nederlandsche Lied heeft gisternamiddag te Utrecht hare algemeene vergadering gehouden. [...] De heeren prof. Mr. J. C. Naber, prof. Dr. J. te Winkel. Prof. Dr. R. H.C. K. van der Wyck, H. R. Ver Loren van Themaat en prof. Dr. W. Vogelsang werden als bestuursleden herkozen, als nieuw bestuurslid werd gekozen de heer L. L. Mertens, secretaris van de Diocesane Vereeniging tot Verbetering van den Volkszang in Limburg. [...]

345 2 jul 1910 - De heer L. L. Mertens, Heibloem, Heithuizen, is gekozen tot lid der vereeniging "Het Nederlandsche Lied."

350 1 sep 1910 **Ned. Taal- en Letterkundig Congres.**
WOENSDAG. [...] Vandaag dreigt het congres te verlopen. De vergaderingen waren treurig slecht bezocht. De heer Lamberts Hurrelbrinck sprak over den Limb. dichter Franquinet, de heer L. Mertens uit Heijthuizen over Volkszang in Limburg, waarbij spr. een overzicht gaf van het werken der diocesane vereeniging in onze provincie. [...]

355 8 okt 1910 **Prijsvraag Volkszang.**
We vestigen de aandacht van allen, die hun krachten eens willen beproeven aan 't schrijven van een vers, op de Prijsvraag naar teksten voor Volksliederen, thans uitgeschreven door de bekende Limburgsche vereeniging voor den Volkszang.
(Voorzitter: Jht. Mr. Ch. Ruijs de Beerenbrouck, secretaris L. L. Mertens, "Heibloem" Heijthuijzen) waarvoor drie prijzen resp. van f 25.-, f 10.- en f 5.- worden
360 beschikbaar gesteld.
Inzendingen moeten geschieden vóór 6 December aan den Secretaris, bij wien tevens volledig reglement en lijst der jury voor den "Doorlopenden Prijskamp voor teksten en melodieën" te verkrijgen is. Onderwerpen voor de teksten zijn vrij, doch er schijnt vraag te zijn naar eenige liederen voor bepaalde onderwerpen, bijv.: Een
365 "Rondgezang," een Kermislied, Vasten avondlied, Kolendelverslied, Feestlied.
De ingekomen teksten, die door de jury zijn goedgekeurd, worden ter beschikking gesteld van componisten en voor dezen wordt dan een nieuwe prijsvraag uitgeschreven naar composities op de goedgekeurde teksten naar keuze. De teksten worden nu niet afzonderlijk vooraf bekroond, doch die, op welker compositie de 1e, 2e of 3e prijs

370 valt, worden geacht ook de 1e, 2e of 3e prijs als tekst te hebben verworven.
Het zal er dan op aankomen, teksten te leveren, die door de H.H. componisten succes
beloven. Deze bezorgen ze dan door hunne compositie de bekroning. Dit lijkt ons
beter, dan dat vooraf teksten worden bekroond, welke de componisten dan misschien
links laten liggen.

375

19 mei 1911 **Leeuwerk**

[...] Eersaluut aan de afgevaardigden van Limburg, onder wie een bijzonder woord van
hulde toekomt aan den dirigent van den volkszang, den heer Mertens. [...] Dan kwam de
heer Mertens op het podium om te getuigen, dat hij de "Leeuwerk-potpourri" nog nooit
380 zoo goed heeft hooren uitvoeren. Spr. vindt alleen jammer, dat het publiek niet
eerder heeft mogen meezingen. Het is spr. aangenaam zooveel vrouwen aanwezig te zien:
door haar is de toekomst van den Volkszang verzekerd. [...]

23 sep 1911 **Propaganda-vergadering v. d. Dioces. Ver. v. d. Volkszang.**

385 Afd. Roermond.

't Lijkt me vrijwel overbodig, om voor de lezers van dit blad, nogmaals de sociale
beteekenis van de beweging, die zich de verbetering en verheffing van den volkszang
te doel stelt, uiteen te zetten. [...], in hoofdzaak te danken valt aan het
onvermoeid zwoegen van den volijverigen secretaris van het Hoofdbestuur der Dioc.
390 Ver., den heer L. L. Mertens te Heibloem. Mochten velen zich aan den
hoogverdienstelijken en bescheiden werker spiegelen! [...]
HENRI TIJSSSEN.

11 mrt 1913 **Floralia-arbeid**

395 Zondagavond had een door ongeveer 30 personen bezochte vergadering plaats van het
Kruisverbond met het doel een vereeniging op te richten voor Floralia-arbeid. Deze
vereeniging heeft ten doel de liefde voor het aankweken van bloemen en planten te
bevorderen, door het uitreiken van jonge planten tegen den minst mogelijken prijs.
400 De heer L. Mertens, Heibloem, Heijthuizen, maakte de vergadering met dit voorstel
bekend, nadat de voorzitter, de heer Vos de Wael, hem welkom geheeten had. ? een kort
inleidend woord gesproken waarbij spr. er op wees, dat er w? bloemen zijn onder het
volk, waar? het veel genot mist.

405 De heer Mertens wees vervolgens op de heilzame werking van de indirecte
drankbestrijding, waartoe woningzorg, huisvesting, floralia-arbeid en dergelijken
behooren. Hij toont aan, hoe deze vereeniging elders heeft gewerkt door het uitdeelen
van potten, zaden, planten, bloembollen en het organiseeren van tentoonstellingen.
Besloten werd ten slotte een commissie te benoemen. Daarin werden gekozen de heeren:
Dirchs, Janssen en Weusten te Roermond, Habets te Heel en van de Ven te Swalmen.

410 28 mei 1913 **Katholieke Actie, Sobriëtas Maastricht;** boekbespreking in het Centrum
"Dit boek - zegt het voorwoord, dat geteekend is door de Limburgsche Onderwijzersclub
en het Limburgsche Priester-Kruisverbond - dit boek wil een voorstelling, een beeld
geven van 't Vereenigingsleven der katholieken, zoowel van het zuiver godsdienstige,
als van het maatschappelijke; het laatste, gevestigd op katholieken grondslag en
415 strevend mede naar een hooger en bovennatuurlijk doel."

De ontwerpers van dit boek zijn drankmisbruikbestrijders, dus wordt allereerst de
Matigheid, het vereenigingswezen ter bevordering daarvan enz naar voren gebracht. Een
aantal artikelen van bekende drankbestrijders zijn in deze uitgave opgenomen, o.a.
van dr. Ariëns, kapelaan Van de Venne, mr. Bolsius, jhr. Ruys de Beerenbrouck, de
420 doctoren Geelen en Meuleman, pater Ildepheus en anderen. In een artikel over
"Sanatoria van Drankzuchtigen", deelt dr. Ariëns mee, dat het fonds der Vereeniging
tot bevordering der verpleging van katholieke drankzuchtigen in Nederland reeds over
een som van bijna 70 duizend gulden beschikt en niet onwaarschijnlijk nog in de loop
van 1913 de eerste steen gelegd zal kunnen worden. Bravo!

425 Het tweede deel van het boekje is gewijd aan allerlei andere katholieke vereenigingen
en bevat o.m. artikelen van pater A. Vyghen C.S.R., H. v. Ruth S. J., W. Cramer S. J.,
Marius Lamers, pastoor Jacobs, kapelaan Kitelaar, prof. Keuler, rector v. d. Marck,
L. Bartels, A. Kellenaers, P. Meskes, L. Mertens, Nous en passons et des meilleurs.
Een belangrijke uitgave.

430

13 mei 1922 **Niet verbeterd.** Eind April werd de onderwijzer Mertens van het alom
bekende gesticht "Heibloem" 's avonds overvallen, bedreigd en afgeperst voor f 135.
Een 24-jarige smid uit Helmond, T. van W., is nu te Breda aangehouden en in Roermond
opgesloten. In zijn jeugdijaren werd hij 10 jaar verpleegd in verbeteringsgesticht
435 "Heibloem".

13 sep 1923 **Bijenteelt.**

440 Van rijkswege wordt in den kring Weert op verschillende plaatsen een cursus in bijenteelt gegeven. **Zondag 16 September** zal alhier voor de bijenhouders van Nederweert een dergelijke cursus worden gegeven door den heer L. Mertens, hoofd der school van het gesticht "De Heibloem" in het lokaal van den heer J. Weekers, Eind.

25 sep 1923 **Bijenteelt.**

445 Zooals onze lezers zullen bemerkt hebben, wordt hier in den laatsten tijd zeer veel gedaan aan de bijenteelt.

450 De vereeniging van bijenhouders "St. Ambrosius" telt nagenoeg 100 leden. Zij ? in gebruik een 3 tal lokalen ten dienste van de zeemerij, de honingcentrale, waarin geplaatst is een zeer practisch slingerapparaat. Zij verschaft aan de leden, ? wat voor de uitoefening van het be? noodig is en tegen zeer billijke prijzen. Dat deze vereeniging zoo tot bloei is gekomen, dankt ze aan den ijver van enkele leden, maar bovenals aan de werkkraft ? het organisatietalent van den voorzitter, ? heer W. J. Quix, alhier.

455 ?sdag werd alhier een practische les gegeven door den weled. heer L. L. Mertens, te "de Heibloem".

460 Eerst werd een kijkje genomen in de zeemerij aan den Paralelweg. Een 20-tal belangstellenden waren aanwezig. Vandaar werd gereden naar mej. de wed. J. M. ?tjens, op Altweert, die een prachtige ?stand heeft.

465 Alhier werd door den heer Mertens eene ?ing gehouden, en werd daarin behandeld organisatie, moderne honigbewerking, ?winteren, uitvoering van kunstbewer? op bijenstand.

465 Daarna werd buiten aan den stand een demonstratie gehouden van het selecteeren ? volken op bijenstand en van het verschil tusschen Italiaansch en inlandsch ?. Ten slotte werd in de constructiewerkplaatsen van den heer Hub. van Wegberg ?ichtigd het moderne slingerapparaat.

3 jul 1924 **GRATHEM-OLER.** Zondag 6 Juli om 5 uur wordt hier op den bijenstand van den heer Peeters eene practische les gegeven in bijenteelt, onder leiding van den heer Mertens, Heibloem.

470 11 okt 1924 **Bond van Bijenhouders.**

Het in September te Boxel gehouden examen in bijenteelt bracht voor den bond van bijenhouders een aanwinst van 6 leerkrachten .

475 Het houden of geven van lezingen of lessen in bijenteelt met Rijkssubsidie kan geschieden door de heeren: J. H. Claessens, Gronsveld; Alph. Mertens, Heel; L. L. Mertens, Roggel, Heibloem; W. J. Tilmans, Geulle en de pas geslaagden: J. K. Alberts, Limbricht; L. Henkens, Hunsel; W. Jochems, Meijel; A. J. Mertens, Nederweert; J. A. Timmermans, Neer en J. Wijnhoven, Venraij.

20 jun 1925 **Bijenteelt.**

480 **MAASNIEL.** Heden, Zaterdagmiddag, 20 Juni heeft, onder leiding van den heer Mertens, Heibloem, eene samenkomst van imkers plaats, bij den heer J. B. Houx, alhier. Aan verschillende stallen wordt er dan eene, voor eenieder toegankelijke practische les gegeven.

485 3 mrt 1928 **ROGSEL. ZILVEREN ONDERWIJSJUBILE L. MERTENS.**

490 Donderdag j.l. vierde de heer L. L. Mertens, onderwijzer alhier, den dag dat hij 25 jaar als onderwijzer aan de school van het "Gesticht de Heibloem" werkzaam was. In den morgen werd in de kapel van genoemd gesticht een H. Mis tot dankzegging opgedragen.

495 Om elf uur had ten huize van den heer Mertens een receptie plaats. Door de burenen onder Roggel en Heijhuizen was aan de woning van den jubilaris een smaakvolle versiering aangebracht.

495 Door leerlingen en oud-leerlingen werd hem een prachtig cadeau aangeboden. Aan vele bewijzen van belangstelling en sympathie heeft het den algemeen geachten onderwijzer dien dag niet ontbroken. Den geheelen dag werd er op het Gesticht de Heibloem gezellig feest gevierd.

25 sep 1928 **NEDERLANDSCHE R. K. VOLKSZANGVEREENIGING.**

500 Zaterdag 22 dezer had te Tilburg onder leiding van den voorzitter, den heer M. J. H. Denteneer te Tilburg, een vergadering plaats van het hoofdbestuur van de Nederlandsche R. K. Volkszangvereniging.

Na de plaats gehad hebbende reorganisatie is het hoofdbestuur samengesteld uit de volgende leden:

505 M. J. H. Denteneer, Tilburg, voorzitter; Willem Galesloot Czn., Utrecht, secretaris;
Jac. de Jong, Haarlem, penningmeester; Oud-Prof. A. J. Hansen, pastoor te Geldrop.C.
F. J. M. de Meulder, pastoor te Heer-Hugowaard; L. L. Mertens Heijthuizen; mej. Marie
van der Vijver, 's Gravenhage; Prof. A. Andriessen, Seminarie, Ypelaar; Th. M.
Beukers, president der Ned. St Gregorius-Vereeniging, pastoor te Leiden; Broeder
510 Valentinus, pensionaat St. Louis, Oudenbosch; C. A. M. de Rooij, voorzitter der Ned.
R. K. Organisten- en Directeurenvereening, Venlo; Willem van Kalmpthout, Tilburg;
Henk Bus, Maastricht, Bernard Verhoeven, Arnhem; Toon Borghuis, Oldenzaal.
De vergadering vereenigde zich unaniem met het voorstel van den voorzitter om aan den
heer Jhr. Mr. Charles Ruijs de Beerenbrouck, voorzitter van de Tweede Kamer der
Staten-Generaal en eerste voorzitter van de R. K. Vereenigng van Volkszang in
515 Limburg, het beschermheerschap der Nederlandsche R. K. Volkszangvereening aan te
bieden.

22 dec 1928 **De Volkszangavond.**

520 't Is welhaast vijf en twintig jaren geleden, dat de promotoren van de
drankbestrijding in dit gewest, Jhr. Ruijs de Beerenbrouck en de heer Mertens van de
Heibloem, de eerste spade in den grond staken voor het werk van den volkszang. [...]

5 mei 1931 **HEYTHUYSEN. Afscheid.**

525 De afd. Roggel v.d. R. K. V. B. had eene speciale vergadering belegd op "de Heibloem"
teneinde den aftredenden voorzitter den heer Rats te huldigen.
Nadat er eene foto was gemaakt van 't gezelschap zong 't koor der afdeeling onder
leiding van den heer van Acht op keurige wijze een paar nummers als inleiding. Daarna
feliciteerde de voorzitter der vergadering, de heer Mertens, den jubilaris met de
verkrege Pauselijke onderscheiding. Hij stelde de Heibloem als voorbeeld als 't gold
530 waardeering voor den arbeid der onderwijzers. [...]

9 jan 1932 **VOLLEDIG HANDBOEK der BOOM- EN FRUITTEELT** door EUGÈNE KRUYTZER,
Tuinbouwkundig Practicus, Directeur en Hoofd van Land- en Tuinbouwinstellingen te
Roermond.

535 Een boek meer speciaal voor Fruittelers (ook onder glas), Snoeiers, Hoveniers en
Liefhebbers.

Uit de recensie van den heer L. L. MERTENS, Hoofd der school en Tuinbouwonderwijzer
te Nunhem:

540Zie den inhoud maar eerst. Dan krijgt U een idee van de volledigheid. [...]

1 mrt 1932 **NUNHEM. Lezing.**

545 Voor den Pluimveehoudersbond alhier werd Vrijdagavond eene lezing gehouden door den
heer Mertens, die na een korte vergelijking te hebben gemaakt tusschen "den goeden
ouden tijd" en de pluimveeteelt van thans, de malaise besprak en hoe de
pluimveehouders zich kunnen aanpassen aan de omstandigheden.
Meer dan ooit moet er thans gezorgd worden voor prima productieve dieren, die veel en
zware eieren leggen en dit twee of drie jaren volhouden. Deze moeten op doelmatige
wijze worden opgefokt, zooveel mogelijk zonder verliezen. Ziekten moeten worden
550 voorkomen door goede verzorging. Op de voeding kan bijna niet worden bezuinigd. Voor
prima eieren moet steeds worden gezorgd. Voor uitgaven voor hokkenbouw of uitbreiding
is 't thans de tijd niet. In moeilijke tijden steune men vooral de organisatie.
Over deze punten ontstond eene levendige gedachtenwisseling waarbij bleek, dat de
pluimveehouderij tot nu toe, nog altijd wordt beschouwd als de kurk waarop 'n
boerderij zich drijvende houdt. Er werd o.a. melding gemaakt van één geval, waarbij
555 een boer in denzelfden tijd van zijn vijf puike melkkoeien f 13 beurde en van zijn
kippen f 76.

't Resultaat was dat een "eiercursus" door 't actieve bestuur zal worden aangevraagd.

31 mei 1932 **NUNHEM. VERGADERING A. K. V. B.**

560 Aangetrokken door 't heiligdom van Sint Servaas en door 't natuurschoon van 't
Leudal, hielden de afdeelingen Grathem en Roggel van den A. K. V. B. alhier een
gecombineerde vergadering alwaar de heer W. Spiertz uit Venlo eene spreekbeurt hield
over "Ons Limburg en iets uit de Volkskunde". Ook werd de nieuwe Adviseur der afd.
Roggel, de Zeereerw. heer Wevers rector van 't klooster Sint Elisabeth te Heythuysen
565 geïnstalleerd, terwijl de heeren Alofs, Derix en Jochems, die een jubileum vierden
door den voorzitter den heer Mertens, werden gecomplimenteerd en door 't koor
toegezongen. Daarna volgde een bezoek aan Sint Servaas en eene wandeling door 't

Leudal.

- 570 1 okt 1932 **Historische excursie. THORN.**
Abdijkerk en Museum mogen zich reeds in een groeiende belangstelling verheugen. Thans werd er een bezoek gebracht door de afd. Grathem en Roggel van de R. K. onderwijzers. Om 2 uur verzamelden de leden vermeerderd met eenige eerw. heeren geestelijken en eenige dames zich in de aloude kapel van O.L. Vrouw Onder de Linden, waar de
575 bijeenkomst werd geopend met een Lof door de Eerw. Adviseur der afd. Roggel, de weleerw. heer Wevers, pastoor van St. Elisabeth, Heythuysen.
Daarna gaf, na een inleidend woord van den voorzitter, de weleerw. heer Custers, kapelaan van Thorn, eenige zeer interessante bijzonderheden omtrent de geschiedenis en de architectuur van de kapel, waarbij de kapel met veel belangstelling in
580 oogenschouw werd genomen.
Vervolgens ging 't op 't eigenlijke doel van den tocht, 't Vorstinnenstadje Thorn aan. Wegens 't heerlijke werd werd de afstand te voet afgelegd. 't Gezelschap begaf zich thans naar een overwelfd vertrek, annex de kerk, dat heel doelmatig voor 't vertoonen van lichtbeelden was ingericht.
585 Hier nam de voorzitter, de heer Mertens, Nunhem, weer 't woord en verwelkomde speciaal de dames-gasten, 't eereid den heer Rats en den Zeereerw. heer Pastoor, die onlangs zijn 40-jarig priesterfeest vierde en zijn kerkschatten met zoveel zorg bewaart.
Hij gaf bericht van verhindering van de beide inspecteurs, den heer Schultjens, voorzitter der afd. Grathem en van verschillende leden.
590 Als doel van deze excursie gaf hij aan, 't verruimen van de kennis onzer omgeving, van onze provincie met haar bouwwerken en kunstschaten, van de locale geschiedenis. Andere schakels in dezelfde keten noemde hij, 't vroegere bezoek aan Asselt, aan 't stadhuis te Roermond, onder leiding van den heer Pijls, aan 't Groot Seminarie en
595 Kathedraal onder leiding van dr. van Gils; de lezing van den heer Smeets, Venlo, over "de Geologische opbouw van Midden-Limburg," de lezing van den heer Spiertz over "Ons Limburg." Hij wees op de in Belg. Limburg door den H.E.G. heer Engers georganiseerde cursussen over "Kunst- en Oudheidkunde" en hoopte, dat bij volgende pogingen in deze richting nog meer belangstelling zou zijn.
600 De Z.Eerw. heer Pastoor noemde 't een vreugde, dat de onderwijzers, die hij ook in Thorn als ware leekenapostelen had leeren waardeeren, zooveel interesse toonden voor de cultuur der streek en hij was er zeker van, dat ze er ook bij hun onderwijs rijke vruchten van zouden plukken, want door aan te passen bij de omgeving, kan men veel meer belangstelling verwachten.
605 Thans ging 't licht uit en was 't woord aan den weleerw. heer Custers, die 'n causerie met lichtbeelden gaf over "Thorn voorheen en thans". Wat nu geboden werd was in één woord schitterend. En de onderwerpen, èn de opnamen, die dikwijls getuigden van artistieke visie, èn de toelichting, waren zóó belangwekkend, dat de tijd omvloog. Toch moest 't voornaamste nog volgen: Wat op 't doek vertoond was, zou nu in
610 werkelijkheid aanschouwd worden, vooreerst de prachtige abdijkerk met haar schatten, schilderijen, relikwieën en paramenten, die voor deze gelegenheid extra geëxposeerd waren. Vervolgens 't pas ingerichte museum, dat reeds aardig wat moois en merkwaardigs bevat. Tenslotte werd de crypte bezocht, waar door den voorzitter namens allen aan den Z.E. heer Pastoor en
615 den Eerw. leider 'n dankwoord werd gebracht.
Vervolgens vereenigde 't gezelschap zich in hotel Crasborn aan een Limburgsche koffietafel, waar 't heel gezellig toeging, totdat als laatste punt der agenda de rondwandeling langs de mooiste plekjes uit Thorn begon, waarover de deelnemers opgetogen waren.
620 't Was een welbestede middag.

29 nov 1932 **ROGGEL. R. K. ONDERWIJZERSBOND.**

- In de zaal Scheres alhier had, onder leiding van den heer Mertens, Nunhem, eene vergadering plaats van de afdeeling Roggel van den R. K. Onderwijzersbond.
625 Door den zeereerw. heer adviseur, rector Wevers van Heijthuijsen, werd in een keurige toespraak en aan de hand van eene schitterende serie lichtbeelden, de Liturgie van het Kerkelijk Jaar verklaard.
Daarna gaf de heer Léon Regout, hoofdvertegenwoordiger der Groote Nederlandsche Verzekeringssociëteit, eene uitvoerige en duidelijke uiteenzetting over de Ziekte- en
630 Ziekenhuisverzekering, die met veel aandacht gevolgd werd.
Ten slotte werd - na eene inleiding door den heer In den Kleef, Heijthuijsen, besloten tot oprichting eener leesclub voor boeken en tijdschriften, die met 1 Jan. a.s. in werking zal treden.

635 Wegens het vergevorderde uur moest de rest der agenda worden uitgesteld tot de volgende bijeenkomst.

20 jul 1933 **HEYTHUYSEN. Midden-Limb. Fokveedag.**

640 Onder voorzitterschap van den heer Delhoofen vergaderden Woensdag de afgevaardigden van den Midden Limb. Fokveedag, om 5 u. nam. in het lokaal van den Landbouwbond, alhier.

In zijn openingswoord verwelkomt de voorzitter speciaal de heeren Burg. Mertens, voorzitter der "Midden Limb. Onderlinge," Ir. J. Timmermans, rijksveeteeltconsulent en Jaspar, inspecteur Ned. Rundveestamboek en deelt mede, dat deze bijeenkomst vooral

645 De diverse commissies worden evenals 't vorig jaar samengesteld als volgt:
Commissie voor rundvee: [...]

Commissie voor varkens: A. Hendriks, Horn, G. Haenen, Nederweert, G. N. Peeters, Weert, G. Cuypers, St. Odiliënberg, F. Portz, Wijnandsrade, A. J. Mertens, Nederweert.

650 Dagelijksch Bestuur: J. H. Delhoofen, Heel, voorz., G. N. Peeters, Weert, L. Derks, Roggel, G. Derks, Heythuysen, A. J. Mertens, Nederweert, M. Baetsen, Heythuysen Secr. Finantieele commissie: L. Mertens, Heythuysen, Voorz. J. H. Delhoofen, Heel, A. J. Mertens, Nederweert, secr.

Terrein-commissie: [...]

655

26 jul 1933 **HEEL. Bijenteelt.**

De praktische les in bijenteelt gegeven door den den heer Mertens, onderwijzer te Nunhem op j.l. Zondag in het land van Thorn tot Horn was druk bezocht. Het was voor de leden en vooral voor de leden beginners een leerzame les.

660 Na de beknopte uiteenzetting van den onderwijzer over de bijenteelt in 't algemeen, werd nog eens gebruik gemaakt van de rondvraag, en werden vragen door den onderwijzer bereidwillig beantwoord.

Bij het einde der les dankte de voorzitter der afd. de heer Delhoofen den heer Mertens voor zijne leerzame wenken en de leden voor hunne trouwe opkomst.

665

2 nov 1933 **TUINBOUWCURSUS. NUNHEM.**

Onder groote belangstelling werd Maandagavond alhier de tuinbouwcursus geopend door den E.A. heer burgemeester Mr. Th. Aquarius. Verder waren aanwezig de zeereerw. heer pastoor, leden van gemeente- en schoolbestuur, voorzitter en secretaris der

670 tuinbouwvereniging van Haelen en die van Nunhem. Van de 30 deelnemers uit Haelen, Nunhem, Baexem, Buggenum en Neer waren er 21 aanwezig.
Het hoofd van den cursus, de heer Mertens, heette allen welkom, waarna de burgemeester de cursisten toesprak en zijne voldoening uitte over de groote deelname. Na verscheiden behartigenswaardige wenken te hebben gegeven, verklaarde hij den

675

De heer Mertens gaf nu nog eene nadere uiteenzetting over doel en regeling van de lessen, die vastgesteld waren op Maandag, Dinsdag en Donderdagavond van half zeven tot negen uur.

680 Tenslotte ?t?eerde pastoor Hoomans de cursisten met de geboden gelegenheid tot ontwikkeling en sprak de hoop uit, dat deze onder Gods zegen zou strekken tot hun tijdelijk en eeuwig welzijn.

17 dec 1934 **HEYTHUYSEN. R. K. O. B.**

685 De afd. roggel van den R. K. O. B. vergaderde hier Vrijdagavond. De vergadering was vrij goed bezet. Van een tiental leden was bericht van verhindering ingekomen. In zijn openingswoord kon de voorzitter, de heer Mertens, Nunhem, ook welkom heeten, het eerelid, den heer Hupkens, Baexem. Hij memoreerde verder wat het onderwijs al boven het hoofd hangt: herclassificatie, opheffing van scholen, algemeene

690 salarisherziening, verplichte pensionering, vervallen van verhoogingen enz. en wat door het K. O. V. in deze wordt gedaan. Als een succes, ook voor de afdeeling, noemde hij de spellingsvereenvoudiging, daar reeds in 1905 de afd. zich unaniem daarvoor had verklaard en lid van deze vereniging geworden was. Hij betuigde verder de deelneming der vergadering aan enkele leden, die verliezen in hun functies te betreuren hadden. Daarna heette de voorzitter welkom de Z.Eerw. heer A. Tummers, pastoor te Baexem, als

695 nieuwe geestelijke adviseur der afdeeling en bracht hem dank voor de bereidwilligheid om deze benoeming aan te nemen bij zijn drukken werkkring. De adviseur antwoordde in hartelijke woorden en zegde zijne volle medewerking toe.
Vervolgens werd besproken de bijdragen voor de werklooze collega's. Daar de leden uit het H. B., die hiervoor zouden komen, verhinderd waren, werd dit punt ingeleid door

700 den voorzitter. Het resultaat was, dat met algem. instemming werd goedgevonden dat
aan iedere school onderling een lid zou worden aangewezen, die in het begin van
iedere maand de bijdragen zou opzenden aan den heer M. Gielen te Meijel, die
bereidwillig op zich genomen had voor de doorzending te zorgen. Het bestuur zou dit
705 verder regelen en spoedig in een circulaire de leden deze regeling bekend maken.
Intusschen was de weled.zeergel. heer Windhorst uit Neer ter vergadering gekomen, die
na verwelkoming door den voorzitter een zeer leerzame, duidelijke en interessante
lezing hield over schoolhygiëne waarin vele praktische wenken voor den onderwijzer
voorkwamen. Dat deze spreekbeurt van groot nut was en met volle belangstelling was
aangehoord, bleek uit de talrijke vragen, die de dokter na afloop te beantwoorden
710 kreeg. De voorzitter danwte voor de heldere en leerzame voordracht.
Daarna kwam nog de leesclub aan de beurt. Er zal spoedig eene vergadering komen,
waarop de gelezen tijdschriften bij opbod worden verkocht en waarop eene betere
regeling wordt aangeboden. de heer Indenkleeef werd bereid gevonden zich hiermede te
belasten. Ook zullen er voortaan boekwerken circuleeren.
715 Ten slotte circuleerde een nieuw leermiddel bij het rekenonderwijs, werden de nieuwe
leesboeken van collega Spiertz uit Venlo warm aanbevolen en kwamen nog bij de
rondvraag enkele praktische punten ter sprake, waarna sluiting.

18 feb 1935 **R. K. O. B HEYTHUYSEN.**

720 Alhier vergaderde in de zaal Swinkels de afd. Roggel van den R.K.O.B. onder leiding
van den heer Mertens, Nunhem, die begon met een woord van welkom, speciaal aan den Z.
Eerw. heer adviseur, Pastoor Tummers uit Baexem en aan den heer W. A. Blokker uit
Sittard, lid van het H. B. die als spreker zou optreden.
Verschillende mededeelingen werden gedaan over leesclub, steunactie, zomerplannen
725 enz., waarbij een verzoek aan het H. B. aan den heer Blokker werd aanbevolen.
De heer Beeren las de notulen, die onder dank werden goedgekeurd, terwijl de heer
Indenkleeef dank werd gebracht voor zijn goede zorgen voor de Bibliotheek.
Vervolgens begon de heer Blokker zijne lezing over "Qaudragesimo Anno en de
Bedrijfsorganisatie," nadat de voorzitter hem eerst aan de vergadering had
730 voorgesteld als een der "jongeren." De zeer duidelijke, glasheldere rede werd met
gespannen aandacht aangehoord en heeft bij de aanwezigen voor deze komende ordening
der voorgoed gewekt. De heer Blokker, die als lid eener Commissie ad hoc uit het
K.O.V. is aangewezen, om deze zaak in de afdeelingen te behandelen, bleek hiervoor
een eerste kracht te zijn. Een interessante gedachtenwisseling volgde, waarna een
735 dankwoord van den voorzitter.
Daarna kwam aan de orde op verzoek van 't H.B. en 't K.O.V. "Het Tuchtvraagstuk."
Daar de inleider onverwacht verhinderd was, nam de heer Beeren zijn taak over en gaf
een overzicht van het zoogenaamde Rapport van Mr. Smeets c.s. waarna nog levendig
door verscheidene leden meerdere punten werden belicht, totdat de voorzitter de
740 debatten sloot, wíjl 't onderwerp te omvangrijk bleek te zijn.
Tenslotte werden nog eenige mededeelingen gedaan over een te organiseren "avond" op
"de Heibloem" waarbij de voorzitter opwekte tot algemeene deelname.
De bespreking van een voorstel van den heer Cuypers, Neer, over "Volksliederen," werd
uitgesteld tot een volgende vergadering, evenals een verslag over de steunactie.
745

29 apr 1935 **HAELLEN. JONGE BOEREN**

Dezer dagen hield de Jonge Boerenvereniging van hier een algemeene ledenvergadering
in de bibliotheekzaal.
De voorzitter, de heer W. Meeuwissen, opende de vergadering met den Chr. groet en
750 heette allen hartelijk welkom.
Besloten werd om op 15 Mei a.a. te 6 uur eene H. Mis te laten lezen ter eere van den
H. isidorus. Te 8 uur zullen de Jonge-Boeren op excursie gaan naar de "Heibloem",
onder leiding van den heer Mertens, hoofd der school te Nunhem.
Verder werden enkele mededeelingen gedaan betreffende de werkzaamheden op het
755 proefveld.
Hierna hield de geestelijk adviseur, de Zeereerw. heer pastoor Krijns, een lezing
over "Hoe de parochiaan moet staan tegenover zijn parochiekerk".
Nadat bij de rondvraag nog enkele interessante vragen waren gesteld door den heer
Stucks, sloot de voorzitter de vergadering op de gebruikelijke wijze.
760

1 jun 1935 **ROGGEL. BIJENHOUDERS**

Ten einde de aankomende en pasbeginnende imkers in de gelegenheid te stellen om te
profiteeren van de ervaringen der ouderen, heeft het Bestuur der afd. Roggel van den
R. K. Imkersbond besloten op a.s. Zondag na het Lof een rondgang te maken langs de
765 stallen der leden. Men stelt zich voor te beginnen in het dorp bij Wed. Theelen en

dan de Laak, Schans en Berg te bezoeken, om een volgende maal een andere buurt te nemen.

770 Alle imkers, ook niet-leden, en zij, die erover denken, om terwille van hun fruit, misschien te eeniger tijd ook een of meer opzetters aan te schaffen, kunnen dit stallen-bezoek meemaken en zich hier of daar aansluiten. Het geheel staat onder leiden van den heer Mertens, Nunhem. Men kan er dus op rekenen, dat de bijen dan uiterst kalm zullen zijn, zoodat iedereen zich veilig kan voelen. Daar er ook verscheidene oudere imkers zijn wordt het vast zeer leerzaam. En gezellig wordt het zeker.

775 21 nov 1935 **AFDEELINGSVERGADERINGEN A. N. W. B. Afdeling Limburg.**

Te Sittard heeft Afdeling VI (Limburg) van den Kon. Nederl. Toeristenbond A.N.W.B. haar vergadering gehouden.

780 De voorzitter jhr mr W. Michiels van Kessenich, burgemeester van Beek, opende de vergadering met een welkomswoord tot den heer M. W. J. Coenders, burgemeester van Sittard die door zijn aanwezigheid blijk gaf van een levendige belangstelling voor den A.N.W.B.

Jaarverslag.

785 Het jaarverslag van den afdeulings-consul, den heer J. J. van Sonsbeeck, herinnert aan het aftreden als afd.-consul van de heer J. H. F. Aerts, die, na sinds 1923 ? ? ambitie in die functie de Bondsbelangen ? ? en behartigt, deze thans aan ? heeft overgelaten. Ook den heer F? M? te Venlo, die als plv. afd-sons? ? door den heer J. Maas te Me? ? verslag dank voor zijn werkzaamheden.

790 Als Bondsconsuls ? van dit jaar afgetreden de heeren S. J. D? te Beek, C. Krekelberg te Vlodrop, K. B? te Geleen, L. Colaris te Weert, J. B.? te V?, P. A. H. Kessels te We?, H. S? te H? en L. Mertens te Heythuysen. Tot ? werden benoemd de heeren Ds V. W? ?, W. H. J. van Heusekom te H?, M. ? Rutten te Heythuysen, W. P. ? te Sevenum, Mr. Stan Smeets te Weert, M. ? Ka? te Geleen, A. A. M. van Mackelenberge te Posterholt,

795 L. P. M. Pierson te Beek en H. G. H. van ? te Well. Het aantal consuls in de afdeling bedraagt 29; bovendien zijn werkzaam 1 consul voor het luchttoerisme en 6 voor het watertoerisme. De afdeling telt de volgende Bondsinstellingen: 109 hotels, 37 café's, 20 ?ellers, 10 motorherstellers, 20 garages, 2? ? en oliedepots, 1 rijwielbewaarpplaats, 1 donkere kamer en 3 noenzalen. [...]

23 okt 1936 **ONDERWIJZERSDAG INSPECTIE ROERMOND. BEVORDERING DER "HEEMKENNIS."**

805 [...] Aan het slot van zijn inleiding wees mgr. v. Gils op het vele, dat men elders doet ter verbreiding van de kennis van ons eigen gewest. Limburg is hierin nog eenigszins ten achter. Veel goed werk in deze richting deed de heer Mertens uit Nunhem, waarvoor spr. hem dank bracht.

De heer J. Cals dankte den inleider en ook den heer Mertens en de afdeling Roggel die in de goede richting werkt. [...]

810 25 nov 1936 **R.K.O.B. HEYTHUYSEN.**

Alhier vergaderde de afd. Roggel van den R.K.O.B., onder leiding van den heer Mertens. [...] Ook werd hierbij medegedeeld, dat het Hoofdbestuur besloten had de L.O.C., die in 't verleden zoo prachtig heeft gewerkt, te adopteeren als sectie van den Bond. [...]

815 14 dec 1936 **R. K. ONDERWIJZERSBOND. Afd. Roggel herdenkt 40-jarig bestaan.** Groote belangstelling.

De afdeling Roggel van den A. K. Onderwijzersbond herdacht Vrijdag jl. het feit, dat zij 40 jaren geleden alhier in Midden-Limburg werd opgericht.

820 Deze herdenking had plaats in de aula van St. Elizabeth der Zusters Franciscanessen te Heijthuijsen, voorafgegaan door een plechtig Lof, gecelebreerd door Mgr. dr. van Gils met assistentie van den geestelijken adviseur der afdeling pastoor Tummers uit Baexem.

825 Onder presidium van den heer Mertens, Nunhem, had dan de feitelijke herdenking plaats, welke bijeenkomst geopend werd met een welkomswoord tot de talrijke aanwezigen. Wij noemen o.a. [...]

29 dec 1936 **"HEEMKENNIS." De beweging in Limburg.**

830 Een medewerker van het Amsterdamsche Handelsblad vestigt de aandacht op de zich steeds uitbreidende beweging, welke in zooveele provincies van ons land gaande is om de volkseigen cultuur van het gewest tot de menschen te brengen.

"In Limburg nu, zoo schrijft hij o.m., heeft onlangs een bijeenkomst plaats gehad, welke gaat in de richting van de bovengenoemde "heemkennis" [...]

835 In "De Nieuwe Koerier" gaf een van de leiders van deze beweging, het hoofd der school te Nunhem, de heer L. L. Mertens, een uitvoerige toelichting bij het programma voor de toekomst, die klinkt als een klok. [...]

31 mrt 1937 **R. K. ONDERWIJZERSBOND. JAARVERGADERING TE ROERMOND.**
[...] **Heemkennis.**

840 De heer Ramaakers, Kerkrade, hield een lezing over "Heemkennis." De toenemende belangstelling voor dit streven werd met vreugde begroet. Spr. is van mening dat deze kennis van eigen streek en gewest moet aangekweekt worden op de school. Dit is een kwestie van groot opvoedkundig belang. Deze kennis dient echter niet naast, maar door het onderwijs in de verschillende vakken bijgebracht te worden, dat aldus

845 aanschouwelijker, boeiender en meer vruchtdragend wordt.
De heer Ramaakers wees op hetgeen reeds door tal van vereenigingen, geschriften en personen in deze richting gedaan is. Hulde werd o.a. gebracht aan den heer Mertens uit Nunhem, die in ons blad destijds een leidraad aangaf voor dit onderwijs. [...]

850 6 jul 1937 **VEERTIG JAAR BIJ HET ONDERWIJS. De heer Mertens jubileert.**

Op 3 Augustus hoopt de heer L. Mertens, hoofd der school te Nunhem, het feit te herdenken, dat hij voor 40 jaren zijn arbeid bij het onderwijs begon. Van deze 40 jaren bracht de heer Mertens er 34 door in dienst van het R. K. bijzonder onderwijs en meer dan 25 daarvan op de "Heibloem," welk zilveren feest indertijd gevierd is. In 855 de eerste jaren van zijn loopbaan was de heer Mertens te Groesbeek werkzaam. Behalve op het gebied van onderwijs bewoog de heer Mertens zich ook op ander vereenigingsgebied.

Zoo richtte hij o.a. in 1906 mede op de Limb. Onderwijzersclub (L. O. C.), die zich toelegde op de bestrijding van het alcoholisme en bekend werd door haar 860 oudersavonden, alcoholcursussen, artsenrapporten enz.

Met wijlen jhr. mr. Ch. Ruijs de Beerenbrouck en anderen richtte de heer Mertens in 1909 op de Diocesane Vereeniging voor den Volkszang in Limburg. Ook in de andere diocesen had deze actie voor den volkszang veel belangstelling. In dien tijd 865 verscheen "de Leeuwerk" en "de Varende Zanger." Ten slotte groeide hieruit een federatie, later omgezet in de Ned. R. K. Vereeniging voor den Volkszang.

Voor eenigen tijd zette de heer Mertens in ons blad een actie in voor verbreiding der Heemkennis. In den R. K. O. B. werd daartoe een commissie in het leven geroepen, waarvan de heer Mertens lid is.

870 Verder is de jubilaris voorzitter van de afdeeling Roggel van den R. K. O. B. voorzitter der Tuinbouwvereeniging Nunhem, der Imkersvereeniging Roggel, technisch adviseur der Jonge Boeren van Haelen en geeft hij tal van cursussen in tuinbouw, pluimveeteelt en bijenteelt.

2 aug 1937 **DE HEER MERTENS 40 JAAR BIJ HET ONDERWIJS. NUNHEM**

875 Heel het dorp in feesttooi.

Zondag herdacht de heer Mertens, hoofd der school, den dag, waarop hij voor 40 jaren bij het onderwijs te werk werd gesteld. Heel het dorp had zich opgemaakt om dit feest met zijn sympathieke dorpsgenoot mee te vieren.

880 Van alle huizen in het dorp woei de Nederlandsche driekleur, terwijl men eveneens voor de woning van den jubilaris smaakvol versierd had.

Vrijdag had de Nunhemse schooljeugd die den heer Mertens uit den aard van de zaak bijzonder ter harte gaat, hem een kinderkulde gebracht.

De Zondag werd ingezet met een H. Mis van dankzegging in de parochiekerk.

885 Na de H. Mis begeleidde een stoet van schoolkinderen, familieleden en autoriteiten den heer Mertens en zijn echtgenoot naar het raadhuis waar de jubilaris recipieerde. In de raadszaal waren o.m. aanwezig de zeereerw heer pastoor de zeereerw. heer Tummers, geestelijk adviseur van den R. K. O. B. de edelachtbare heer Aquarius, burgemeester, de edelachtbare heer van den Broek, burgemeester van Haelen 890 verschillende heeren onderwijzers uit den omtrek en verder vele belangstellenden.

Het eerst werd het woord gevoerd door den edelachtb. heer Aquarius die het zich tot een aangenamen plicht rekende den heer Mertens die niet alleen in maar ook buiten de school zoo veel voor de jeugd en het onderwijs gedaan had, geluk te wenschen.

Hij sprak daarbij de hoop uit, dat God hem nog 'n lange reeks van jaren mocht schenken in goede gezondheid en opgewektheid naar geest, waardoor de kinderen later 895 met genoegen aan de leiding van hun vroeger schoolhoofd mochten terugdenken.

Ook aan mevrouw Mertens die steeds zoo'n goede steun was voor haar echtgenoot, bracht spr. zijn gelukwenschen.

Namens de gemeentenaren bood de edelachtb. heer Aquarius een fraai geschenk aan, bestaande uit een mooien divan.

900 De heer In de Cleef, hoofd der school te Heijthuijsen was van meening, dat deze feestviering ondanks de krachtige protesten van den heer Mertens, die met zijn bekende bescheidenheid dezen dag liever ongemerkt had laten voorbijgaan, wel degelijk gemotiveerd was en memoreerde hoe zijn school zijn leven was: door vergaderingen, excursies, cursussen etc. had de jubilaris steeds het onderwijs gediend.

905 Onder aanbieding van een fraai bouquet bloemen bracht deze spreker namens de afdeeling Roggel van den R. K. O. B. waarvoor de jubilaris zich als voorzitter van de afd. Roggel zich zoo vele verdiensten heeft verworven, den heer en mevrouw Mertens zijn gelukwenschen.

910 De heer Delhoofen, Heel, bracht vervolgens namens de vereeniging van Limburgsch land- en tuinbouw-onderwijzers, waarvan de heer Mertens steeds een trouw lid was, en wiens adviezen de vereeniging hoogelijk waardeerde, woorden van dank en gelukwensch, waarbij spr. eveneens een fraaie bloemenmand aanbood.

915 De zeereerw. heer Hoomans, pastoor van de parochie, richtte bij zijn gelukwenschen nog een speciaal woord van dank tot den jubilaris voor het godsdienstig onderricht, dat hij de kinderen gaf en hoopte, dat hij steeds op zijn zeer gewaardeerden steun zou mogen blijven rekenen, zooals dat in het verleden was.

920 Zichtbaar ontroerd dankte de heer Mertens in een mooie toespraak in het bijzonder den zeereerw. heer Brummans voor het opdragen der H. Mis, den zeereerw. heer Tummers, geestelijk adviseur van den R. K. O. B. en den zeereerw. heer pastoor, kerkbestuur, de geachte sprekers, de schooljeugd en de bruidjes en verder allen die aan deze huldebetuigingen hadden meegewerkt.

Velen maakten van deze gelegenheid nog gebruik om den beminden jubliaris persoonlijk hun gelukwenschen aan te bieden.

925 28 sep 1937 **R. K. O. B. - HEEMKENNIS. LAND VAN WEERT. WEERT.**

930 De afdeeling Roggel van den R.K.O.B. maakte dezer dagen een uitstapje naar Weert, dat schitterend geslaagd mag heeten. 't Weer werkte mee, maar ook de voorbereiding en de regeling waren in de puntjes verzorgd. Dit was te danken aan de welwillende medewerking van de vereeniging "Weert Vooruit" en vooral aan haar voorzitter Mr. Stan Smeets. [...]

Dit was al even interessant als de bekende croquente "Weerter vlaatjes" smakelijk waren.

935 In zijn antwoord merkte de heer Mertens als voorzitter van de afdeeling op, dat de onderwijzers 't zeer waardeeren in de gelegenheid te worden gesteld beter kennis te maken met de stad Weert, [...]

De heer Linsen ging dan met 't gezelschap stuk voor stuk de voornaamste voorwerpen na, bij ieder op onderhoudende wijze een duidelijke verklaring gevend, en daarmee geruimen tijd de aandacht der aanwezigen gespannen houdend.

940 De heer Mertens feliciteerde den Conservator met zijn gelukkig initiatief, met zijn rijke, keurig onderhouden en geëtaleerde verzameling en wenschte hem veel steun van de Weertsche autoriteiten en burgerij en een grootere plaatsruimte. Hij wees erop, hoe nuttig deze dingen konden gebruikt worden voor de ontwikkeling van het volk en hoe ze onherroepelijk zouden verdwijnen, als er geen veilige bewaarplaatsen werden ingericht, zooals deze. [...]

7 okt 1937 **Een schoolhoofd tot voorbeeld gesteld.**

Bedoelde inspecteur schrijft verder:

950 "De locale en gewestelijke geschiedenis vindt hoe langer hoe meer beoefenaars en interesse in de kringen der onderwijzers. Op den in September 1936 voor de inspectie Roermond gehouden onderwijzersdag werden een tweetal inleidingen gehouden met het doel de heemkennis te bevorderen en de studie daarvan aan te moedigen. De hier gewekte belangstelling vond haar terugslag in enkele afdeulingsvergaderingen van den R. K. Onderwijzersbond in Limburg en tevens zal op de algemeene jaarlijksche vergadering van dien bond in 1937 dit onderwerp voor het geheele gewest aan de orde gesteld worden. In dagbladen en tijdschriften verschenen artikelen over heemkennis, vaak van de hand van hoofden van scholen en onderwijzers."

960 Bijzonder verdienstelijk maakt zich in dit opzich het hoofd eener dorps-tweemansschool in de inspectie Roermond. (Blijkbaar is de heer Mertens te Nunhem bedoeld. Red.) Ook door zijn voorbeeld in school. Zijn liefde voor heemkennis kon reeds blijken uit de aankleding van zijn eigen klaslokaal en uit de in school aanwezige verzameling van voorwerpen uit oude tijden, waartoe de leerlingen en hun ouders gaarna hun medewerking verleenden. [...]

965 5 nov 1937 **DE SCHOONHEID IN LIMBURG. OVERHEIDSBEMOEIING EN SCHOONHEID.**
Heemkunde.

De morgen werd besloten met een uiteenzetting van den heer L. Mertens, hoofd der school te Nunhem, over "Heemkunde." Deze inleiding sloot wel uitstekend aan bij den opzet van dezen leergang. Gebrek aan kennis is in vele gevallen de oorzaak van gebrek
970 aan waardeering. Om een goed resultaat te bereiken zal het daarom zaak zijn het volk in zoo groot mogelijken getale te bereiken. Via de school zal er aardig werk gedaan kunnen worden, maar daarnaast moeten ook de jeugdverenigingen, zooals de Jonge Boeren en Boerinnen, Jonge Werkman, en de standsorganisaties meedoen. In den Werkliedenbond en Boerenbond is de zaak reeds aangepakt. De verbreiding van
975 Heemkennis is verder voor de Verkenners b.v. een uitstekend programmpunt. [...]

20 apr 1938 **HET ONDERSTEUNINGSFONDS IN DE BRANDING. R. K. ONDERWIJZERSBOND.**
Instellingen en fondsen.

[...] De heer Mertens vertelde een en ander over het L. O. C. Een voornaam punt was de adoptie door den R. K. O. B. De drankbestrijding heeft altijd nog alle redenen van bestaan en reden tot voorlichting is er ook nog te over want er bestaan nog vele verkeerde ideeën over drankbestrijding.
De Commissie voor Heemkennis had veel werk van voorbereidenden aard gedaan en ook reeds praktische resultaten kunnen bereiken. Met verschillende instellingen in ons
985 gewest werd prettig samengewerkt, b.v. met het Geschied- en Oudheidkundig Genootschap "Veldeke," Natuur-Historisch Genootschap, enz. De activiteit in de afdelingen begint langzaam te groeien.

10 jun 1938 **ROERMOND. LAND EN TUINBOUWONDERWIJZERS.**

990 De afd. Midden-Limburg van de R.K. Vereeniging van Land- en Tuinbouwonderwijzers houdt Woensdag 15 Juni om 2½ uur een vergadering te Nunhem.
Aan deze vergadering is verbonden bezichtiging der aanwezige heemkundige voorwerpen, wandeling door 't bekende Leudal onder leiding van den heer L. Mertens, bezichtiging selectie-bedrijf Nunhem, waarna een gezellige koffietafel.

995 20 jun 1938 **LEVEROY.**

Een dezer dagen hield de Boerenleenbank Leveroy de verplichte algemeene jaarvergadering in de St. Barbarazaal onder leiding van den heer Lamb. Mertens. Een goed verzorgd jaarverslag werd uitgebracht door den kassier, den heer P. Alofs.
1000 Hieraan ontleenen wij het volgende:
Het ledental bedraagt 112.
Spaargelden: [...]
Een vierde gedeelte van genoemde winst, zijnde f 117.71, werd als volgt verdeeld:
1005 Ontwikkelingscursussen f 12.50, Boerinnenbond f 10, Jonge Boeren f ?, schutterij St. Barbara f 10, Burgerwacht f 10, Rode Kruis f 30, St. Barbarazaal f 35.21. [...]
Het ?ende lid van den raad van toezicht, de heer M. Geurts, werd met algemeene stemmen herkozen.
Door den heer Verbeeten, hoofdinspecteur der Centrale Boerenleenbank te Eindhoven, werd de noodzakelijkheid van rentewijziging bepleit, waarvoor de heer Verbeeten
1010 deugdelijke bewijsgronden aanvoerde.
Tot slot werd de vergadering nog toegesproken door den heer Janssens, waarna op gebruikelijke wijze ?iting volgde.

17 aug 1938 **HEEMKUNDE IN LIMBURG. Opening St. Servatiuskamp.**

1015 Het eerste kamp voor Heemkunde in Limburg is ingericht op "Kloosterhof" behorende tot het landgoed "St. Elisabeth" onder de gemeente Roggel. Deze keuze is een zeer gelukkige geweest. Gisteren is het kamp geopend. Kloosterhof is een ideaal-kamp voor zulk een gelegenheid. Het is gelegen even achter het kasteel temidden van de uitloopers van het park en de bosschen van het Leudal. Het landschap heeft er nog een
1020 eigen karakter en sfeer. Open bouwland, dennen en loofbosschen, de "bongers" van het kasteel, de mooie Leubeek met haar steile oevers en diepuitgeschuurde bedding met daarachter het met slaghout begroeide terrein geven een ongemeene bekoring aan de naaste omgeving van het kamp. Voor de vaste kampbewoners en ook voor de "externen" een ideale omgeving, geheel passend bij de opzet van het kamp. En de behuizing zelve
1025 is zeer landelijk eenvoudig maar toch goed. In de schuur hebben de voortrekkers van St. Vincentius onder leiding van kampleider Feynaut en van oubaas Ambrosius de stroozakken gevuld en gerangschikt. De stallen waren omgetooverd tot eetzaal en de keuken beschikte over tal van goede zaken. In de vroegere woonkamer is een aardige huiskapel ingericht waar rector Mans iederen morgen het H. Misoffer zal opdragen en

1030 zal zorgen dat de kampleden ook geestelijk niets te kort komen. Aan alles is gedacht. In de kamer ernaast is een kleine tentoonstelling ondergebracht. Er hangen mooie kaarten van den Streekplannendienst. Tal van folkloristische voorwerpen zijn er uitgestald en een heele collectie steenen ter illustratie van geologische lezingen, enz.

1035 Omstreeks vier uur kwamen de deelnemers voor en na binnenvallen. Het aantal vaste deelnemers is niet zoo groot als men wel verwacht had. Vooral uit onderwijzerskringen had men op een ruimere deelneming gerekend, vooral daar het thans vacantiетijd is. En een deelneming aan het kamp is tevens toch een mooie ontspanning. Wellicht maakt het aantal "externen" een en ander toch nog goed. Vooral voor Donderdag verwachten

1040 wij veel bezoekers. Baron J. Weichs de Wenne zal dan spreken over: "de beweging voor Heemkunde" en pater Jac. Schreurs over: "de Heiligen van mijn land". twee onderwerpen en twee sprekers, die belangstellenden zeker moeten gaan hooren.

De heer Mertens, de stimulator der beweging heeft namens den R.K.O.B. afd. Roggel, en namens de Commissie voor Heemkunde van den R.K.O.B. met 'n korte toespraak op de 1045 binnenplaats van Kloostershof 't kamp geopend. Ook tal van dames bevonden zich onder 't gehoor en toonden belangstelling voor het streven van Heemkunde, en de voorlichting, die hier gegeven wordt. Spr. heeft allen die hielpen bij 't voorbereidend werk gedankt voor hun hulp en op de eerste plaats natuurlijk mevr. de wed. Geenen, die zelve ook aanwezig was, de heer Peeters, rentmeester, rector Mans, 1050 den kampleider, den oubaas en zijn jongens. Verder sprak de heer Mertens de hoop uit dat nu de eerste moeilijkheden zijn overwonnen het kamp veel goeds voor de beweging moge stichten en de leden er prettige dagen mogen beleven en schoone en goede herinneringen er van mee naar huis moge nemen.

Rector Mans heeft dan het kamp gezegend en vervolgens ging de driekleur in top aan 1055 den mast op de binnenplaats. De opening was een feit.

Na een kleine versterking ingenomen te hebben trok men uit voor een wandeling in het nabije Leudal onder leiding van den heer Mertens.

Heden, Woensdag wed vanmorgen een fietstocht gehouden door de verdere omgeving. 1060 Vanmiddag om 4 uur voordracht door den heer A. Smeets, dir. der R. K. kweekschool te Venlo over: "De opbouw van den bodem in Midden-Limburg", toegelicht met verklarende kaarten. Daarna volgt een lezing door den heer H. Loontkjes, secr. der vereeniging "VELDEKE", over dialecten, geïllustreerd met voordracht van gedichtjes enz.

19 aug 1938 **ST. SERVATIUSKAMP OP KLOOSTERSHOF. Lezingen van pater Schreurs en baron Weichs de Wenne.**

1065 Donderdagnamiddag had op Kloostershof onder de gemeente Haelen wederom een kampvergadering plaats, waar twee eminente sprekers, pater Schreurs en baron de Weichs de Wenne het woord hebben gevoerd. [...]

De heer Mertens uit Nunhem opende de bijeenkomst met gebed en heette namens het 1070 hoofdbestuur van den R.K.O.B. en de commissie voor heemkunde alle aanwezigen van harte welkom. In Limburg is men tot het besef gekomen om het schoone van ons gewest, de kunst, de taal enz. meer te waardeeren, maar hiervoor is noodig de heemkennis. Het St. Servatiuskamp is een nieuw middel om de heemkennis te bevorderen door excursies, wandelingen en verklarende inleidingen. De heer Mertens sprak de hoop uit dat door 1075 deze actie veel goeds in het Limburgsche volk zal bewaard blijven. Een apart woord van welkom richtte spr. nog tot de buitenlandsche gasten, Duitschers uit het Rijnland en deelde tenslotte mede dat bericht van verhindering was ingekomen van Dr. Poels, Dr. Heymans, Dr. Zwgaer en Dr. Busch.

[...] Na een korte gedachtenwisseling nam de heer Mertens nogmaals het woord om op de 1080 eerste plaats de beide sprekers hartelijk dank te zeggen voor hun zeer interessante voordrachten en vervolgens alle aanwezigen voor de betoonde belangstelling, waarna sluiting van deze zeer geanimeerde bijeenkomst volgde.

22 aug 1938 **HEEMKUNDE IN LIMBURG. ROERMOND.**

1085 St. Servatiuskamp Nunhem.

Een schoone belofte voor een volgend jaar.

De dag van Vrijdag werd begonnen met een h. Mis waaronder aalmoezenier Mans de kampleden aanspoorde toch trouwe Mariavereerders te zijn.

1090 "Door Maria tot Jezus". Hij wees op Vader Bisschop die ons hierin voorgaat met zijn lijfspreuk "Stella Duce"- en op de R.K. Verkenners, die waar ze ook hun tenten opslaan, een Maria-hoekje inrichten in hun kamp.

Na het ontbijt volgde inspectie en opening van den dag door 't hijschen van de vlag op de binnenplaats.

1095 Daarna werden de fietsen gereed gemaakt voor een flinke excursie, waarvoor de noodige proviand werd meegenomen.

- 1100 Eerst werd een bezoek gebracht aan 't stedelijk museum te Roermond, waar 't gezelschap werd rondgeleid door Mgr. v. Gils en den heer Huysmans. Na hier een interessant uurtje te hebben doorgebracht begaf men zich over 't nieuwe viaduct op weg naar 't folkloristische dorpje Asselt. Hier werd eerst de proviand aangesproken. Pastoor Pinckers leidde vervolgens de bezoekers rond in 't kerkje, waar met veel belangstelling werd gekeken naar de prachtige doopvont, de mooie wandbeschildering van de kinderkapel door mevrouw Willebeek le Maire, de kazuifels en tapijten door Asseltsche meisjes geborduurd. In de crypte werden de schilderijen van Joep Nicolas bezichtigd.
- 1105 Daarna werd een bezoek gebracht aan 't museum, dat beschikt over een schat van oudheidkundige voorwerpen, die nog steeds aangevuld wordt. Verder ging de tocht over Swalmen en Beesel naar Kessel, waar 't kasteel Keverberg - thans huishoudschool - werd bezichtigd. Vanuit de torenraampjes had men hier een schitterend vergezicht over de omgeving, de Maas en de Duitse grens. Verder ging 't
- 1110 weer. In Neer hield men halt bij de grintgroeve, waar de heer Smeets, - oud-hoofd der school van Ottersum, lid van de Heemkundecommissie - zeer interessante toelichtingen gaf. En toen reed men kampwaarts, waar "Oubaas Ambrosius" met zijn voortrekekr wachtte met een stevig maal. Om ongeveer 5.30 begon de heer Ramaekers uit Kerkrade - lid van de Heemkundecommissie
- 1115 - zijn lezing over "Geschiedenis en Heemkennis", waarin heel veel interessante mededeelingen werden gedaan over de geschiedenis van Limburg. Deze lezing werd gevolgd door een causerie over steenen door den heer Smeets uit Ottersum, waarna het avondmaal werd opgediend en als waardig slot van deze en alle opzichten geslaagden dag voor de laatste maal het kampvuur werd ontstoken. Behalve de
- 1120 kampleden hurkten er honderden belangstellenden uit de omliggende dorpen neder om het knapperend vuur. Er werden verschillende aardige stukjes voorgedragen en vroolijke liedjes gezongen die zorgden voor de goede stemming, zoodat de tijd omvloog. De heer Mertens dankte de omwonenden voor de belangstelling en noodigde hen uit voor een volgend jaar. Rector Mans bracht de groeten van vader Bisschop over aan de
- 1125 kampleden. Tot slot knielden allen neer voor 't gezamenlijke avondgebed, waarna aalmoezenier Mans den zegen gaf.
- SLUITING.
- 1130 De laatst dag sprak aalmoezenier Mans onder de H. Mis een kort woord over 's apostolaat van de onderwijzers en andere leeken, ook voor dit werk. Voor dezen morgen stond een bezoek aan Nunhem op 't program, waar een bezoek werd gebracht aan 't "schoolmuseum", aan de kerk en de St. Servaaskapel, waar dank werd gebracht aan St. Servatius.
- 1135 Terug op Kloosterhof werd 't galgemaal genuttigd, waarna de sluiting van het kamp plaats vond. De heer Mertens wees nog even op de moeilijkheden, die de kampcommissie had moeten overwinnen. Hij dankte nogmaals mevrouw Geenen voor haar groote hulpvaardigheid, door het bereidwillig afstaan van de boerderij Kloosterhof - die een unieke gelegenheid voor dit kamp blijkt te zijn geweest. Tevens dankte hij mevrouw
- 1140 Smeets en de dames Houtappel en Bresler, die veel hebben bijgedragen tot 't welslagen van 't kamp, evenals den rentmeester, den heer Peeters. Uit erkentelijkheid werd aan mevrouw Geenen namens de kampcommissie een mooie foto van de kampleden overhandigd. Ook Rector Mans die 't geheele kamp heeft meegemaakt en ons door zijn opwekkende woorden bij 't begin en 't einde van den dag geestelijk
- 1145 rijker heeft gemaakt, ontving zoo'n foto. Oubaas Ambrosius met de Verkenners kreeg nog een reuzepluim voor de uitstekend klaargemaakte maaltijden. Ook de verzorging van het kampvuur was bij hem in goede handen. Vooral werd dank gebracht aan O. L. heer en St. Servaas voor de zegenrijke dagen.
- 1150 Tot slot reikte de heer Mertens aan ieder nog een afbeelding van de boerderij uit als herinnering aan dit eerste kamp voor Heemkennis. De vlag werd gestreken en nu was ieder druk bezig met 't "verzamelen" van handteekeningen. De kampleden namen afscheid van mevrouw Geenen, aalmoezenier Mans, van den heer Mertens, van Oubaas Ambrosius en de verkenners en van al degenen, die ze in deze dagen hadden leeren
- 1155 kennen en waardeeren. Voor en na vertrok men, zoodat om een uur of drie met opruimen werd begonnen en 't Sint Servaaskamp weer de boerderij "Kloosterhof" is. Over 't geheel genomen is 't kamp schitterend geslaagd. De flinke, steeds groeiende belangstelling, het bezoek van vele hoogstaande menschen en de vele toezeggingen van vooraanstaande personen om 't volgend jaar 't heele kamp meet te maken, beloven wat
- 1160 voor de toekomst.

17 sep 1938 **R. K. ONDERWIJZERSBOND. Heemkunde in Limburg.**

"Ontdek Uw stad, Uw dorp, Uw streek!" is heden de leus.

1165 De Commissie voor Heemkunde biedt de leerkrachten in Midden-Limburg daartoe weer een unieke gelegenheid op Woensdagmiddag 21 September n.l. de bezichtiging van een pas ontdekte en blootgelegde Romeinsche pannenoven en, in aansluiting daaraan, van een moderne kleiwarenfabriek beide te Swalmen.

1170 Aan de groote welwillendheid van de heeren Dr. F. Ce Bursch, van het Rijksmuseum van oudheden te Leiden en Hermans, directeur der fabrieken hebben we deze voorrechten te danken.

Deelnemers en deelnemsters verzamelen om half drie in Lunchroom "Germania" te Swalmen, waar als inleiding de heer J. H. Smeets uit Gennepe, lid van het H.B. en van de Commissie voor Heemkunde, een kleine causerie zal houden over "Klei".

1175 daarna wordt eerst een fabriek der Vereenigde Swalmer kleiwareindustrie bezocht, waar men 't kneden, 't draaien en vormen, 't bakken, glazuren en beschilderen van bruine en grijze aarden potten kan zien. Merkwaardig genoeg is de oven nog bijna precies hetzelfde als die der Romeinen. Héél interessant en nergens anders te zien.

1180 't Meest interessante komt echter als men vervolgens de opgravingen te Middelhoven bezoekt. Dr. Bursch heeft daar een complete pannenoven blootgelegd, de oudste klei-industrie in Nederland, en zal deze niet alleen laten bezichtigen maar er ook verklarenden uitleg bij geven.

Daarna is er desgewenscht nog gelegenheid de ruïne van "de Borg", het kasteel van Werner van Swalmen en de kerk en 't museum van Asselt te bezichtigen.

1185 Er moet meer aandacht worden geschonken aan onze vroege Geschiedenis en aan onze Industrie. Hier heeft men beide én de Geschiedenis der Industrie.

Voor eventueele introductie voor nietgenoodigden, wende men zich, in verband met 't verkregen verlof, tot den heer L. L. Mertens te Nunhem.

17 sep 1938 **Petrus Schreurs 90 jaar.**

1190 Donderdag 15 Sept. herdacht een onzer oudste en meest geacht inwoners zijn 90 sten verjaardag. Ofschoon het in de bedoeling lag van den 90-jarige om dezen dag ongemerkt te laten voorbijgaan, verscheen in "De Nieuwe Koerier" van 10 dezer een artikel met foto van den heer P. Schreurs, die kan beschouwd worden als een voortrekker op 't gebied der Heemkunde. Ook voor zeer velen onzer lezers is de heer Schreurs een goede
1195 bekende. Immers van zijn hand verschenen eenige jaren geleden een reeks artikelen in ons blad over Haelen's verleden enz. Reeds is in het artikel van j.l. Zaterdag erop geweest, dat de heer Schreurs, ondanks zijn hoogen leeftijd bezig is met de samenstelling van een aantal artikelen. Wij willen wat den inhoud betreft den geachten schrijver niet voorloopen, doch meenen te kunnen mededeelen, dat met de
1200 publicatie van deze zeer interessante en lezenswaardige artikelen in de maand November een aanvang kan worden gemaakt.

Onder de talrijke personen die den heer Schreurs persoonlijk kwamen gelukwenschen merkten wij op den edelachtb. heer burgemeester Van den Broek, den Zeereerw. heer pastoor Krijns en den Weleerw. heer kapelaan Slijpen, den Weleerw. heer Thomassen,
1205 den heer Mertens, hoofd der school te Nunhem, een vertegenwoordiger van De Nieuwe Koerier, die namens de redactie zijn gelukwenschen aanbod en meerder anderen. Verder had de heer Schreurs een stroom van schriftelijke felicitaties in ontvangst te nemen, w.o. een telegrafische gelukwensch van professor Dubois.

1210 Moge het den heer Schreurs gegeven zijn nog vele jaren in de beste gezondheid te mogen doorbrengen te midden van zijn gezin.

27 sep 1938 **ROERMOND. HEEMKUNDE IN LIMBURG.**

Bezoek aan de Romeinsche Pannenovens te Swalmen.

1215 Op initiatief van de Commissie voor Heemkunde van den R.K.O.B. werd dezer dagen door een groot gezelschap een bezoek gebracht aan de nieuwe vondst van Dr. F. C. Bursch van het Rijksmuseum voor Oudheden te Leiden. Voorafgegaan door eene causerie over "Klei" door den heer J. H. Smeets van Ottersum en een bezoek aan de pottenbakkerij van de Vereenigde Swalmer Kleiwareindustrie onder directie van den heer Hermans. Ruim 10 personen, waaronder de pastoor en de burgemeester van Swalmen, pater Emm.
1220 Jansen C.ss.R., de heer en mevrouw Bursch, de heer Hermans en verscheidene eerwaarde Zusters, waren in "Germania" te samen gekomen. Er was veel belangstelling verder uit heel midden-Limburg, van Weert tot Herkenbosch, van Lottum tot Echt.

1225 Nadat de heer Mertens, Nunhem, de aanwezigen had verwelkomd en enkele berichten van verhindering, o.a. van Mgr. Dr. J. van Gils had medegedeeld, werd er ruim drie kwartier met aandacht geluisterd naar de zeer interessante en onderhoudende uiteenzetting van den heer Smeets.

Vervolgens ging men naar de fabriek van Keulsche potten aan den weg naar Bruggen,

- waar de heer Hermans 't bereiden der grondstof, 't draaien, 't bakken, glazuren en beschilderen der grijze en bruine potten liet zien en verklaren.
- 1230 de heer Mertens legde in zijn dankwoord er den nadruk op, dat vooral de onderwijzers er prijs op stelden, kennis te kunnen malen met de eigen industrie. Dit bezoek kreeg nog meer beteekenis doordat 't als inleiding kon beschouwd worden tot 't volgende, n.l. aan de pas blootgelegde Romeinsche pannenovens. Met groote belangstelling volgden de aanwezigen de duidelijke uiteenzettingen van Dr. Bursch,
- 1235 zoodat dit werd tot een theoretische en practische les in onze vroegste geschiedenis, door een bij uitstek bevoegd expert.
- In zijn dankwoord had de heer Mertens gelegenheid de toehoorders te wijzen op de waarde van soms oogenschijnlijk nietige aanwijzingen, als 't vinden van scherfjes. Herhaaldelijk kwam uit de verzamelden den wensch naar voren, dat deze unieke vondst
- 1240 voor 't publiek zou bewaard en toegankelijk blijven, en werd er een beroep gedaan op burgemeesters en allen, die konden bijdragen tot behoud van deze historische merkwaardigheid.
- Hierna werd door velen nog een bezoek gebracht aan de "Ouborgh" de ruïne, 't kasteel van Werner van Swalmen, die 't Karthuiserklooster, nu groot Seminarie in de
- 1245 Swalmerstraat bouwde.
- 4 okt 1938 **40-JARIG ONDERWIJZERSJUBILEUM. HAELEN.**
Een hartelijke huldiging.
- Maandag vierde de heer J. C. Geene, onderwijzer der jongensschool alhier zijn 40-
- 1250 jarig jubileum als onderwijzer.
- Om 9 uur werd in de parochiekerk een hoogmis tot dankzegging opgedragen door den zeereerw. heer pastoor Krijns, die onder de H. Mis een toespraak hield tot den jubilaris, waarin hij dank bracht voor de goede samenwerking tusschen de scholen onderling en tusschen de scholen en het geestelijk gezag. [...]
- 1255 Als laatste spreker voerde de heer Mertens uit Nunhem het woord, die in een mooie toespraak den heer Geene en familie van harte gelukwenschte met dit 40-jarig jubileum. [...]
- 22 nov 1938 **ONTWIKKELINGSVONDEN.**
- 1260 Hoewel was later dan in andere plaatsen, zullen ook te Nederweert de ontwikkelingsavonden weer beginnen. Het programma ziet er als volgt uit.
- 30 November spreekt de heer M. Corbeij over het onderwerp: "Levenswaarden."
- 14 December houdt de zeereerw. heer pastoor dr. Krijn een spreekbeurt over het onderwerp: "De Eeuwigheidsgedachte en de Mariaverreering in de Romeinse catacomben."
- 1265 28 December spreekt de heer Mertens over; "Heemkennis."
- 11 Januari wordt het onderwerp: "Katholieke Actie" behandeld door een eerw. Pater.
- 25 Januari komt de heer J. van Gennip spreken over: "Christendom en Werkloosheid."
- 8 Februari spreekt Pater Winfried O.F.M. over: "Koning David."
- 22 Februari tenslotte een spreekbeurt door dr. P. J. van de Wouw over:
- 1270 "Volksgezondheid."
- Alle avonden worden in het patronaat gehouden en vangen aan om zeven uur n.m.
- 1 dec 1938 **BEEK. DE PRAEHISTORIE IN ZUID-LIMBURG.**
[...] De heer Mertens, die door de voorzitter was begroet als de promotor der
- 1275 beweging voor "Heemkunde" in Limburg, bracht nog hulde aan Dr. Beckers voor zijn voor de archeologische wetenschap zoo belangrijke vondsten en van scherpzinnigheid getuigende verklaring daarvan, maar tevens voor 't feit, dat hij de gevonden voorwerpen had behouden voor een eigen Streekmuseum. [...]
- 1280 28 jan 1939 **Een lied verjaart! Limburg, Mijn Vaderland.**
De opkomst van de beweging voor den Volkszang.
- Het zal op 31 Januari a.s. dertig jaren geleden zijn, dat ons Limburgsche volkslied "Limburg, mijn vaderland", zijn intrede deed in de wereld. En een lied, dat het in den tegenwoordigen tijd van zoovele ééndagsvliegen dertig jaren uithoudt, heeft zijn
- 1285 verdienstelijkheid getoond en is de belangstelling waard.
- Wij herinneren ons de schitterend geslaagde oprichtingsvergadering van de Diocesane Vereeniging voor den Volkszang, welke op Zondag 31 Januari 1909 op de zaal G. S. te Roermond gehouden onder leiding van jhr. mr. Ch. Ruijs de Beerenbrouck.
- Prof. J. Keuller, van het Groot Seminarie, hield op deze vergadering een hooggestemde
- 1290 rede, waarin hij de beteekenis van den Volkszang in het licht stelde en aller medewerking vroeg voor dezer bevordering, ook om hoogere belangen.
- De K. Z. Roermonds Mannenkoor zong toen voor het eerst in het openbaar "Limburg mijn Vaderland", getoonzet door Henri Tijssen, den toenmaligen directeur van het koor, op

- 1295 woorden van Gerard Krekelberg. Zooals men ziet zijn de hoofdpersonen dezer vergadering reeds allen overleden na ieder op zijn zeer uiteenlopende terrein veel verdiensten te hebben gehad.
- "Limburg mijn Vaderland" sloeg terstond in en het duurde niet lang of het klonk door geheel Limburg. En het wordt in onze provincie nog altijd met geestdrift gezongen. Wanneer wij daaromtrent een wensch mogen uiten, dan is het deze dat men zich bij het
- 1300 zingen houde aan de toonzetting, zooals Henri Tijssen deze gegeven heeft. De belangstelling voor den Volkszang was gewekt door een serie artikelen van den heer L. L. Mertens, thans hoofd der school te Nunhem, getiteld: Onze Volkszang: een vat der Danaïden," het eerst verschenen in De Katholieke School en daarna overgenomen in de katholieke pers, ook in de Limburgsche bladen. Daarin werd de nadruk gelegd op de
- 1305 eenheid in de leiderskeuze en samenwerking van alle factoren. En mogen liederen zijn, die wat tekst en compositie betreft, aan hogere muzikale en artistieke eischen voldoen, "Limburg mijn Vaderland" is in ieder geval een lied, dat van 1909 tot 1939 is gezongen en ook nu nog lang niet weggestorven is.
- Het opgewekte lied is ver over Limburgs grenzen gegaan en werd gezongen in Holland,
- 1310 in Friesland en in alle provincies, verder in alle Nederlandsche gouwen: in Vlaanderen en in Zuid-Afrika. Het vond zijn weg in de Vereenigde Staten, in Canada, in Argentinië, in alle Missies, overal waar Nederlanders wonen. En het lied weerklinkt overal, niet alleen op school en in de jeugdvereniging, maar in vergaderingen, bij feesten, op straat, bij alle gelegenheden, waar een lied bij
- 1315 past, en niet alleen op commando, maar spontaan en enthousiast. "Nicht gesungene Volkslied sind halbe Volkslied oder gar keine", zegt Herder. Maan dan is Limburg mijn vaderland wel een echt volkslied, zij het niet in de beteekenis: uit en door het volk ontstaan. Het is immers veel en graag gezongen en heeft veel dienst gedaan in de propaganda voor den volkszang.
- 1320 Het lied is geparafraseerd en vertaald, gecritiseerd en gepersifleerd. Maar het werd opgenomen in tal van bundels. De wijs is dikwijls voor andere teksten gebruikt. Na de oprichting van onze Diocesane Vereeniging voor den Volkszang, welke geschiedde door het Comité der Kath. Sociale Actie in Limburg, den R. K. Onderwijzersbond en de Commissie voor den Volkszang, volgden spoedig gelijke instellingen in de andere
- 1325 Bisdommen. Deze werden alle van hieruit voorbereid en sloten zich aaneen in de Federatie der R. K. Vereenigingen voor den Volkszang, aan wie het hier in 1911 gestichte maandblad en de andere uitgaven werden overgedragen. Toen de zaken tijdens den grooten oorlog slechter gingen, werd de Federatie omgezet in de Nationale Vereeniging, die thans nog bestaat en werkt.
- 1330 Wij herinneren ons ook de tentoonstelling voor den Volkszang en het Volksdicht, gehouden bij gelegenheid van het Ned. Taal- en Letterkundig Congres te Maastricht, in 1910, waar in breede kringen de aandacht op tal van uitgaven en propagandamateriaal werd gevestigd.
- 1335 Wij herinneren ons 't Volkszangdraaiorgel, dat met zijn geuniformden geleider en dito-koetsier, door 'n mooi paardje getrokken, vele plaats en ons land bezocht. Naar we later hoorden, heeft het een tragisch einde gehad en is 't in de oorlogsjaren naar Antwerpen verduisterd. Op een goeden morgen waren orgel, paard en geleider over de grens verdwenen. Waarbij het wel vooral om 't paard te doen zal zijn geweest.
- 1340 Wij herinneren ons het Maandblad De Varende Zanger, dat gedurende de zeven jaren van zijn bestaan in vele artikelen den Volkszang voorstond, honderden teksten voor liederen en tientallen composities plaatste en zodoende dichters en toondichters gelegenheid gaf, hun talent in dienst van den volkszang te stellen. In het laatst van den oorlog moest het maandblad wegens de tijdsomstandigheden worden stopgezet.
- 1345 verder herinneren wij ons den Leeuwk-zangbundel, van het eerste Leeuwkje af, als spoeditgave verschenen vóór de geboorte van H. K. H. Prinses Juliana, die juist drie maanden na bovengenoemde vergadering voorviel. De volgende uitgave kwam met tekst, zang en pianobegeleiding.
- 1350 Wij moeten hier ook nog het feit vermelden, dat de eerste stoot aan de volkszangbeweging in ons land in 1908 gegeven werd door de afdeeling Roggel van den R. K. Onderwijzersbond, waartoe de heer Leo Mertens behoorde. Dit werd nog getuigd in een schrijven van het Bestuur der Ned. R. K. Volkszangvereniging aan die afdeeling, toen zij haar veertigjarig bestaan vierde. In dat schrijven werd gewezen op de algemeene belangstelling, die thans voor den volkszang in en buiten de kerk bestaat en een verklaring van pastoor Beukering in een
- 1355 vergadering van de Liturgische Vereeniging aangehaald: "dat thans de volkszang zoo actueel is, dat de samenzang in de kerk zoo toeneemt, is te danken aan het moeizaam werken van de Ned. R. K. Volkszangvereniging."
- De beweging voor den Volkszang heeft veel goed gedaan in ons vaderland. En "Limburg, mijn Vaderland" is een uitstekend propagandalied geweest.

- 1360 Nu het in 't publiek verschijnen van dit lied verjaart, wenschen wij in 't bijzonder de beide mannen te herdenken, die het tot stand brachten: den onvergetelijken Henri Tijssen, den bescheiden, maar hoogst bekwamen musicus, wien muzikaal Roermond zeer veel te danken heeft, zijn schepping het Koninklijke Roermonds Mannenkoor op de eerste plaats; alsmede Gerard Krekelberg, den bekenden folklorist, eenvoudig werker,
- 1365 die den toon wist te treffen van het volk.
Hoezeer de volkszang ook verbreid is, het streven van de volkszangbeweging is niet voleind. Ons volk, en zelfs het Limburgsche, zingt nog niet genoeg. Het volkslied moet nog in hooger eere komen en zelfs het kerkelijk lied, gezonden door de volksmenigte.
- 1370 Zoo komen weer vele herinneringen tot ons uit vervlogen tijd, en rustigen tijd, toen er een drang leefde naar het lied in dagen van minder zorg.
Maar in dezen tijd van onrust en kwelling, van voor zoovelen heengegane welvaart zij het lied een opbeuring en troost, zooals elke goede uiting van gevoel en kunst een opbeuring is voor het menschelijk gemoed. Laten wij blijven zingen het goede lied,
- 1375 dat het hart verkwikt en onzen geest verheft boven de dagelijksche kommernissen, in blij Godsvertrouwen, hetwelk onze rust en vreugde uitmaakt, wat er geschiede rondom ons en met ons.
Limburg, mijn Vaderland klinke luide door ons Limburg, overgedragen van geslacht op geslacht na ons, herinnerende aan zijn schoonheid van land en rivier, zijn eerbied
- 1380 voor taal en heem, zijn koningstrouw en eenheid met Nederland, zijn edelen burgerzin en Godsliefde.

11 mrt 1939 **IMKERSBOND.**

- 1385 Donderdag vergaderde hier de afd. Roggel van den Imkersbond "St. Ambrosius," in 't vereenigingslokaal bij mej. de wed. P. Theelen, onder leiding van den heer Mertens. De voorzitter hield een terugblik over 't afgeloopen ongunstige jaar. Uit 't jaarverslag bleek, dat het ledental nog toenemend was, en nooit zoo groot was geweest. Ook sloot de kas met een flink batig saldo. De contributie werd betaald en voorjaarssuiker besteld.
- 1390 Daarna hield de technisch adviseur een boeiende lezing over "uitwintering en voorjaarsontwikkeling." Een klaterend applaus en een dankwoord van den voorzitter was zijn belooning. De lezing werd gevolgd door een geanimeerde gedachtenwisseling. Er werd besloten spoedig weer een rondgang langs de stallen te houden.

1395 18 mrt 1939 **NUNHEM. TUINBOUWVEREENIGING.**

- De Tuinbouwvereeniging "Nunhem" hield hare jaarvergadering in de zaal van het Raadhuis alhier onder leiding van den heer Mertens. Kon de voorzitter in zijn openingswoord over de gang van zaken in de afdeeling zijn tevredenheid uitspreken, over den algemeenen toestand in de tuinbouw waren berichten, ook volgens 't verslag van 't H. B., niet zoo gunstig. In beide verslagen kwam tot uiting de afkeuring voor den verkoop van fruit buiten de veiling om, wat tot schade van alle telers en tot schade der verkoopers zelf werd geacht.
- 1400 't Jaarverslag vermeldde een vooruitgang in de totalen omzet en in 't batig saldo. De rekening, die was nagezien door den directeur en door de Commissie van
- 1405 Comptabiliteit, bestaande uit de heeren P. Roumen en J. Bex werd goedgekeurd, terwijl voor 't volgend jaar daarvoor werden aangewezen de heeren J. van Roy en L. van de Bercken. De heer P. Stappers werd herkozen als lid van 't Bestuur en de heer J. Bongaerts als afgevaardigde voor de Alg. Vergadering. 't Vervoer der producten voor de veiling zal spoedig worden aanbesteed.
- 1410 De voorzitter deed vervolgens eenige mededeelingen over 't succes, dat de afdeeling heeft met den stoot, die ze gaf aan de teelt van bramen zoodat voor leden tot en met Zondag nog eenige planten te krijgen zijn.
Vervolgens worden een aantal nestkastjes ter beschikking gesteld, deels geschonken door de afd. Dierenbescherming van den R. K. Politie mannen afd. Roggel, deels
- 1415 vervaardigd door de schooljeugd. Nadat nog eenige vak-lectuur is uitgedeeld, sluit de voorzitter met den Chr. groet.

25 mrt 1939 **GROENE KRUIS.**

- 1420 De Vereeniging Het Limburgsche Groene Kruis afdeeling Heijthuijsen, houdt op Vrijdag 31 Maart a.s. des avonds om 7½ uur een algemeene vergadering in de harmoniezaal. De agenda vermeldt o.m.: Jaarverslag; verkiezing van een bestuurslid wegens periodieke aftreding van den edelachtb. heer L. Mertens (herkiesbaar); verkiezing bestuurslid wegens bedanken van mej. R. Geenen; voorstel tot uitbreiding van het bestuur met één lid. Spreekbeurt te houden door den heer Jos. Cuijpers, gemete-
- 1425 secretaris, over het oprichten van een onderlinge plaatselijke verzekering tegen de

kosten van ziekenhuis-verpleging en operatiekosten.

25 mrt 1939 **DE ZORG VOOR ONS VOLKSGOED. OF: DE BEWEGING VOOR "HEEMKUNDE.**

"Onze zonen zullen over ons richten."

1430 [grotendeels in de nieuwe spelling!]

Er was eens... een Rentmeester, tot wien werd gezegd: "Geef rekenschap."

Rentmeesters zijn wij allen. Wij beheren - voor hoe korten tijd? - grote bezittingen, schatten. "Bezittingen," die wij persoonlijk eigendom noemen - stoffelijke en

1435 onstoffelijke - en schatten, die niet persoonlijk, maar volkseigendom zijn en over welke beheer we niet alleen door O. L. H. zullen zouden ter verantwoording geroepen, maar ook door ons nageslacht aansprakelijk gesteld.

Als wij "ons zelf willen blijven," hetzij als Limburgers, als Nederlanders, hetzij als katholieken, is eerst nodig, dat wij ons zelf kennen, weten wat wij zijn en wat wij waard zijn. Ons bewust zijn van wat wij bezitten. Beseffen wij niet of niet

1440 voldoende, wat we ev. te verliezen hebben, dan zijn we onze zelfstandigheid en onze vrijheid niet waard, en dan gaat 't erom "te zijn of niet te zijn." "To be or not to be."

En met recht en reden, indien tenminste dat beheer niet heeft uitgemunt door rentabiliteit; met méér recht, dan waarmee wij, die niet zonder zonden zijn in dit

1445 opzicht, ons verweten vaak den eersten steen te werpen op onze voorouders om hunne "kortzichtigheid" bij 't bewaren van monumenten en documenten, bijv. Wij beschikken nl. in onze verlichte eeuw over veel meer voorlichting en hulpmiddelen om nog zoveel

1450 last van bijziendheid te hebben. Wij beklagen ons dikwijls over 't gemis en 't verlies van veel, wat onze voorzaten hadden kunnen bewaren, als ze de waarde ervan beter hadden ingezien. Die klacht komt nu te laat en zou dus als onvruchtbaar, maar

verzwegen moeten, tenzij we daardoor onze eigen verantwoordelijkheid als Rentmeesters zouden willen accentueren. Inderdaad us 't goed, dat wij duidelijk beseffen, van welke enorme waarde die

1455 arbeiden, en die eenmaal over ons rentmeesterschap zullen richten.

Meer invloed der radio, pers en film.

Radio, Pers en Film zijn grootmachten.

De Pers: de koningin der Aarde!

1460 Noem ze alle drie dictators, als gij wilt. Hun invloed is ongetwijfeld groot, voor ieder voor zich en van allen tezamen.

Groter, véél groter is echter de macht van al de alledaagsche invloeden, die wij onze omgeving noemen, ons volksgoed, onze cultuurschatten.

Deze bewering verbaast u, lijkt u overdreven?

1465 Dat verbaast ons niet: Radio, Pers en Film zijn zulke opvallende, nieuw opgetreden machten, die in den regel met aanwending van veel energie en intellect, tijd en geld

moeten worden verworven, dat hun onloochenbaar grote invloed onwillekeurig in onzen geest reuze proporties aanneemt. Terwijl daarentegen "Dingen vom Alltag" ons van onze

1470 prille jeugd ongevraagd en ongeweigerd omgeven, zodat we ons hunne inwerking, ja zelfs hunne aanwezigheid soms zelfs niet eens bewust zijn, ze achteloos voorbijgaan, negeren, verwaarlozen, vergoaien.

En toch, deze huizen en straten, deze dorpen en steden, bossen en beken, kerken en kastelen, werktuigen en gereedschappen, onze taal, onze zeden en gebruiken als tekenen van eerbied of van vreugde, alle van de eenvoudigste en bescheidenste tot de

1475 hoogste kunstuitingen toe, hebben boven de materie en 't materiele doel nog iets ethisch, iets dat spreekt tot het innerlijke.

Die cultuurschatten spreken, wel niet zo met dictatorische nadruk als Radio, Pers en Film. Ze fluisteren vertrouwelijk, maar voortdurend, van de morgen tot de avond, van 't begin tot 't einde des levens, zonder ophouden door, en de taal die ze spreken is

1480 door iedereen, ook door den ongeletterde zelfs te verstaan, niet te misduiden en zonder reserve als klare waarheid te aanvaarden.

Die taal van ons kultuurbezit is inderdaad van méér invloed in het leven van ieder mens, van ons hele volk, van het volk der toekomst vooral, dan al 't geschreven en

1485 gesproken woord, dat slechts oogenblikkelijk tot een beperkten kring zich richt, en spoedig verwaait in het gedruis des modernen levens.

Daarom, wie "Alles herstellen" wil (in Christus, wie werken wil aan "de Nieuwe Gemeenschap," of voor "de Geestelijke en Morele Herbewapening," neme de actie voor ons eigen volksgoed op in zijn program, beschouwe de beweging voor "Heemkunde" niet

1490 als een hobby of stokpaardje van een enkeling, of zelfs als een onschuldige, wellicht hoogstaande liefhebberij van zonderlinge ouderlingen of van antieke speurderswaan,

- maar als een onderdeel der "katholieke actie."
- Daarom moeten we ernaar streven niet alleen onze bezittingen te inventariseren en goed te beheren, maar vooral onze medebezitters, 't volk, bewust te maken van hun bezit, hun medevruchtgebruik, hun medezeggingschap en hun medeverantwoordelijkheid.
- 1495 Dan zullen we niet zo omringd zijn door individuen, die hier, vaak uit onkunde, soms uit geblaseerdheid, alles afkeuren en beschimpen en elders alles mooi vinden en goed, die altijd in de oppositie zijn en bij de ontevreden behoren, die over hun "heem,"
- 1500 (hun huis, hun stand, hun vereniging, hun dorp, (dat "gat"), hun omgeving, hun vaderland), altijd kankeren en klagen, vitten en critiseeren, en niet verstandig of niet eerlijk genoeg zijn, om er, naast de onvermijdelijke gebreken, ook het ontegenzeggelijk goede te zien, die altijd overal elders dan thuis hun Hemel menen te moeten zoeken.
- Zoo wordt de Heemkunde-actie ook echte nationale actie.
- 1505 De waarde wordt ingezien.
- Dat ze grote waarde heeft, zouden we trouwens kunnen aantonen uit feiten, waaruit blijkt hoe er door invloedrijke en wijze lichamen en personen veel belang in wordt gesteld.
- 1510 Wijzen we bijv. eerst op de Katholieke Kerk, wier Goddelijke Stichter in zijn gelijkenissen en heel zijn lerend optreden zo volksch mogelijk was, die er vanaf hare eerste geloofsverkondigers, tot haar huidige missionarissen, prijs op stelde, zich aan te passen, aan de taal, de zeden en gebruiken van elke natie, gedachtig aan het "Gaaf en onderwijs alle volkeren," en daardoor, zij het vaak onbewust, vele
- 1515 eerbiedwaardige volksgebruiken behouden heeft, waarom ze ook, door vele niet-katholieke schrijvers, wordt geroemd. Dat deed ze ook al in de eeuwen, vóórdat "de staat" zich bewust werd van zijn plicht als hoeder van het volksgoed.
- Bij "den staat" denken we als vanzelf aan onze Oostelijke burens, waar de publieke lichamen reeds tientallen van jaren de waarde hebben ingezien der "Volkstumspflege,"
- 1520 (in de vroegere terminologie "Heimatkunde" genoemd), maar waar ook thans nog de katholieke Bisschoppen en de klerus voorgeaan in waardering voor "Volkstum" en "Volkskunde."
- In Engeland is 't de "Board of Education," die de heemkunde propageert.
- In Nederland?
- 1525 We kunnen wijzen op den Haag, waar Prof. Dr. van Poelje, secretaris-generaal van het Departement van O. K. en W. zich sterk interesseert voor deze kwestie; op de R. K. Paedagogische Week te Tilburg in Aug. a.s., die geheel gewijd wordt aan "Heemkunde."
- In Limburg?
- Van de zijde van Kerk en Klerus en der R.K. Verenigingen vooral zijn er vele bewijzen van levendige belangstelling. Vader-Bisschop heeft twee zijner Geestelijken
- 1530 aangewezen om zitting te nemen in de Commissie voor "Heemkunde Limburg," één de leiding vertegenwoordigende der Jeugdvereniging, en één die van de Jonge Boeren. 't Hoogste wereldlijk gezag, de Commissaris der Koningin, op wiens initiatief en onder wiens leiding deze Commissie is begonnen te werken, presideerde met groot
- 1535 interesse een reeks van vergaderingen, en is bezig de actie een flink eind verder te brengen.
- De Limburgsche genootschappen, "Het Geschied- en Oudheidkundig Genootschap," "het Natuur-historisch Genootschap" en de vereniging "Veldeke," de stichting "Het Limburgsche Landschap" arbeidden reeds jaren, de eerste vele tientallen, met veel vrucht in deze richting, ieder op zijn eigen terrein: de geschiedenis, de natuur, de taal en het landschap als zovele vakgroepen van éne centrale, hoewel ze, tot nu toe, wel wat al te los van elkaar stonden.
- De R.K. Onderwijzers hebben verder, na op den Onderwijzersdag te Roermond in '36 de eerste stoot te hebben gegeven aan de actie, naast hare "Diocesane Commissie voor
- 1545 Heemkunde," die nu haar tweede jaarverslag heeft uitgebracht, getuigend van een levendige activiteit, 24 afdelingscommissies.
- Om een idee te geven, stippen we uit die jaarverslagen een en ander aan: De afdelingen worden aangespoord zich als lid aan te sluiten bij de Limb. Genootschappen, om op de hoogte te blijven, uit waardering en solidariteit en voor
- 1550 contact.
- Alle onderwijzers zijn door de welwillendheid van het Gesch. en Oudh. Gen. in de gelegenheid gesteld om op zeer gemakkelijke wijze gegevens en lectuur te ontvangen over de locale geschiedenis.
- Een "Vragenboekje over locale geschiedenis", van de hand van den heer A. J. Mertens
- 1555 is, met medewerking der Commissie, verschenen.
- In bewerking zijn: Een geschiedkundige wandkaart van Limburg, een handboekje voor de geschiedenis van Limburg, een verhaal uit de geschiedenis van Limburg, portretten van

- grote mannen uit Limburg.
Gemeente-wandkaarten, op leidoek en vergrote Topografische kaarten, kunnen worden
1560 aangeschaft.
"Heemschriften," met een korte notitie over de geschiedenis der gemeente en een
aantal blanco bladzijden voor aantekeningen, zijn voor elke gemeente beschikbaar.
Uittreksels uit de "Lijst van Monumenten" en uit de zgn. "Dictionnaire van Baron de
1565 Crassier (beknopte geschiedenis van iedere plaats) worden beschikbaar gesteld.
Excursies en voordrachten worden georganiseerd, onder deskundige leiding.
Op de Land - en Tuinbouwtentoonstelling van den Kring Weert werd een stand voor
Heemkunde ingericht, die veel belangstelling trok. (Zie foto).
De uitgave van een Volksalmanak voor Heemkunde wordt voorbereid.
1570 Door den heer Smeets, lid der Dioc. Commissie, werden op verzoek der Inspectie op
vier plaatsen in N.-Br. cursorische voordrachten gehouden, telkens van 8 x 3 uren.
Te Nunhem werd onder de zomervacantie een goed geslaagd Weekkamp voor heemkunde
georganiseerd, waar de deelnemers door voordrachten en excursies, door wandelingen en
een tentoonstelling, in de gelegenheid werden gesteld kennis te maken met die
omgeving.
1575 't Ligt in de bedoeling deze kampen de hele provincie door te houden, telken jare in
een andere streek.

- Dit zijn enige bewijzen van de werkzaamheid der Onderwijzers in deze richting.
De R.K. Werkliedenbond heeft op een kleine honderd plaatsen de vorige winter een
1580 lezing over dit onderwerp laten houden, terwijl de R.K. Jonge Boeren in hun orgaan
reeds een reeks artikelen hebben gehad.
Ze zouden nog kunnen wijzen op belangstelling van Jeugdverenigingen, Verkenners,
Gemeentebesturen, enz., maar veeleer kunnen we vragen:
Van wie niet?
1585 Als dit ene zaak des volks is, is ze ook de belangstelling, de steun, de medewerking
van 't hele volk waard, in al zijn lagen, van arm en rijk, jong en oud, geleerd en
ongeletterd.
Natuurlijk in de eerste plaats van de leiders, van hen die, hetzij door kennis of
inzicht, door functie of ambt, meer invloed hebben. Van al deze zonder uitzondering,
1590 maar ook: zonder de brede massa uit te schakelen.

- Organisatie.
Hoe zijn nu 't best al deze krachten tot ontplooiing en tot vruchtbaar samenwerken te
krijgen, hoe versnippering van krachten vermijden?
1595 Hoe is 't best een algemene belangstelling in alle lagen des volks en een mobiliseren
van alle latent krachten te bewerken
Niet door maar los van elkaar, langs elkaar heen te werken.
In dit opzicht zouden we veel kunnen leren van onze burens. Al zullen we, wat tendenz
betreft, niet in alles met hen meegaan, de organisatie, dat moeten we erkennen,
1600 hebben we zeer economisch en efficiënt ingericht.
De centrale leiding gaat uit van de "Landeshauptmann" vanuit het "Landeshaus" in
Düsseldorf, (voor 't Rijnland), terwijl de "Heimatgruppe" in iedere plaats van
betekenis de locale, en "Fachstellen" voor het hele Rheinland de speciale onderdelen
behartigen.
1605 Het eerste wat ook wij nu nodig hebben is: Ordening. Ordening van al deze los naast
elkaar werkende factoren tot een organisch geheel, waarin ieder volgens zijn eigen
aard medewerkt tot 't ene doel.
Nunhem. L. L. MERTENS.

- 1610 27 mrt 1939 **HEEMKUNDE IN LIMBURG. PRAEHISTORISCHE RESERVATEN GEWENSCHT.**
Voordracht over de prae-historie van Limburg.
De prae-historie, vroeger aangezien voor een liefhebberij van oudheidsminnaars, heeft
zich in de laatste decennia ontwikkeld tot een heusche wetenschap. Werd ze eerst
genoemd "die Wissenschaft vom Nichtwissenswerten," wijl 't nog enkel losse
1615 onsaamenhangende, slechts gedeeltelijk te verklaren feiten waren, waarop ze steunden,
die feiten en gegevens zijn talrijker en talrijker geworden en hebben zich
aaneengereid tot ketens waartusschen soms weinig schakels meer ontbraken. Al beschikt
men niet over documenten op perkament, de bodemoorkonden, met de spade blootgelegd,
geven ons vaak een voldoende duidelijk beeld van 't leven onzer voorzaten.
1620 In Limburg, in Zuid-Limburg vooral is het Dr. Beckers uit Beek, die belangrijke
voldsten en ontdekkingen heeft gedaan, en veel materiaal verzameld in zijn eigen
particulier museum, zeer bezienswaardig zelfs voor buitenlandsche geleerden.
De jonge wetenschap der prae-historie of voorgeschiedenis is nu niet enkel meer

1625 interessant alleen voor antiquairs of museum-directeuren, maar voor 't heele volk,
voor ieder eenigszins ontwikkelde in de eerst plaats.
Gustav Kossinna, een der grondleggers, zegt: "Voorgeschiedenis is een bij uitstek
nationale wetenschap."
Is er reeds veel gevonden en verklaard, nog meer blijft er over om op te helderen.
1630 Hoe meer menschen er nu interesse voor hebben en eenig idee hebben van de beteekenis
van deze wetenschap, hoe meer kans er is, dat er nog meer gevonden en dus nog meer
verklaard kan worden. 't Vinden van eerste aanwijzingen gebeurt vaak door eenvoudige
grondwerkers of grondbewerkers, die er 't minste idee van hebben. Aan de
intellectueelen dan de dankbare taak als tusschenpersonen op te treden, om nog veel
1635 te kunnen redden, van wat anders onherroepelijk voor de wetenschap verloren zou gaan,
als "vernieelde documenten."

Praehistorische reservaten.
Nog op iets anders willen we in dit verband wijzen.
Men doet veel moeite om voor de wetenschap belangrijke terreinen te reserveeren, als
1640 natuurmonumenten, natuurreservaten, geologische reservaten, enz.
Behooren tot deze "voor de wetenschap belangrijke terreinen" ook niet zulke, die op
praehistorisch gebied waarde hebben, zooals praehistorische begraafplaatsen,
urnenvelden? Moet er ook niet gewerkt worden voor 't behoud van praehistorische
reservaten?
1645 't Is met de praehistorisch belangrijke plekjes nog een weinig gevaarlijk gesteld dan
met die, welke uit natuurwetenschappelijk oogpunt om behoud vragen. Voor deze komt 't
gevaar voornamelijk van de ontginning, normalisatie, enz. Door de mannen der
wetenschap worden ze echter zorgvuldig gespaard en beschermd.
Voor gene is de ontginning even gevaarlijk. Maar bovendien wordt hier door de
1650 praehistorici zelf al het mogelijke gedaan om grafheuvels, urnenvelden enz., spoedig
van onzen vaderlandschen bodem te doen verdwijnen.
We spraken een voorwerker van een ploeg. die verleden zomer bezig was voor een onzer
museums opgravingen te doen. Hij vertelde al meer dan 30 jaar practijk te hebben.
Laat men nog eenige jaren of tientallen van jaren zoo doorgaan, en de grafvelden zijn
1655 totaal verdwenen
Men speurt en zoekt en informeert met medewerking van allerlei "correspondenten," en,
waar men wat vermoedt, wordt gegraven, soms alleen maar gewroet, tot men een urn of
"potje" vindt, waarbij dan de bouw van den grafheuvel zoo wordt verstoord, dat een
later onderzoek volgens meer wetenschappelijke methode onmogelijk wordt gemaakt.
1660 Als 't onderzoek op deskundige wijze geschiedt, heeft men tenminste een zoo groot
mogelijken waarborg, dat er wordt gewerkt met de noodige zorg, zoodat er alles
gevonden wordt, wat er - volgens de tegenwoordige methode van werken - te vinden is,
dat alles zorgvuldig wordt bewaard, dat foto's, teekeningen, plattegronden enz.
voldoende worden gemaakt en bewaard.
1665 Men zal zeggen: "Dat is toch wel alles wat men kan verlangen. Laat dus de deskundigen
hun gang gaan en maar zooveel mogelijk onderzoeken, opgraven en in museums opbergen."
Toch zouden we ook hier wat wenschen te reserveeren.

Noodelooze vernieling.
1670 Vooreerst is 't niet noodig, en een echte deskundige zal 't ook niet doen, om van een
veld met bijv. 20 grafheuvels alle 20 af te graven. Voor 't vaststellen van aard en
tijd der cultuur kan men met een gedeelte volstaan. Maar na de eerste komt een
tweede, en een derde en dan een amateur en een "potjeszoeker," en ten slotte is alles
1675 verdwenen, gedeeltelijk netjes afgegraven volgens de eischen der kunst, gedeeltelijk
omgewoeld en vernield.
Want eenmaal omgewoeld, ontgonnen, geëgaliseerd is zoo'n grafheuvel onherroepelijk
verdwenen, al zijn de teekeningen, foto's urnen enz. ook nog zoo netjes opgeborgen.
En als men doorgaat volgens de tegenwoordige practijk, dat ieder maar graaft naar
hartelust, mits vergunning van den eigenaar en vernietigt, hetzij op deskundige of
1680 ondeskundige wijze, zal er na 10, 25 of 50 jaar niets meer over zijn, dan alleen in
de musea.
En dáártegen moest nu toch wel bezwaar gemaakt worden. Zouden onze nazaten, die de
urnen in de musea zien, niet den wensch voelen opkomen, om eens echte grafheuvels in
nature te zien?
1685 Ze zijn dan verdwenen, tenzij wij er enkele reserveeren! Zouden onze deskundige
praehistorici van over enkel decennia, wanneer alles afgegraven is, niet eens volgens
dan moderne inzichten en nieuwe methodes nog eens een enkelen grafheuvel willen
onderzoeken? Wie verschaft er hun nog, tenzij wij er reserveeren! Want ook zij staan
nog voortdurend voor raadsels, bouwen uit dikwijls gebrekkige gegevens hypothesen op,

- 1690 die na enkele jaren, door grondiger onderzoek of na kennisname van publicaties uit het buitenland, soms weer worden opgegeven. Met één der deskundigen en een eigenaar van één der terreinen kwamen we tot de conclusie, dat 't toch eigenlijk absurd is, nu maar in koortsachtige haast alles af te graven en de laatste opperde 't idee een servituut op een gedeelte van zijn
- 1695 terrein te leggen. In ieder geval, ook hier is ordening gewenscht. Met medewerking van deskundigen, eigenaars en Regeering kan voorkomen worden, dat zonder overleg, planloos gegraven wordt, zoodat tenslotte tot ieders verbazing en teleurstelling zou blijken, dat men ineens uitgewerkt was. Inventarisatie, en dan - reserveeren, óók in 't belang der praehistorici.
- 1700 Op Donderdag, 30 Maart, om 6 uur 's avonds houdt Dr. G. Beckers Jr. een voordracht over "de Praehistorie van Limburg," in een zaal van 't klooster St. Elisabeth te Heythuysen. Deze voordracht wordt toegelicht met aanschouwingsmateriaal uit eigen opgravingen en door projectie. Belangstellenden kunnen worden geïntroduceerd en naar we vernemen, zal daar wel gebruik van worden gemaakt.
- 1705 L. MERTENS

3 mei 1939 **ROERMOND. VRIENDEN DER NATUUR.**

- Oriënteringsvergadering te Roermond. Verschillende natuurvrienden en -liefhebbers waren Dinsdag voor het eerst in het
- 1710 Bisschoppelijk College bijeen, waar onder leiding van dr. Kruytzer besprekingen werden gevoerd om te komen tot geregelde maandelijksche bijeenkomsten, zoo hiervoor voldoende belangstelling zal blijken te bestaan. De bedoeling van deze bijeenkomsten is, dat de natuurvrienden hier van gedachte wisselen over vondsten, die zij in de afgelopen maand gedaan hebben of korte inleidingen houden over een natuurhistorisch
- 1715 onderwerp liefst met aanschouwingsmateriaal verduidelijkt. Dat dergelijke bijeenkomsten uitermate bevorderlijk zijn voor de kennis van den rijkdom der natuur behoeft wel geen nader betoog en vooral nu de heemkundebeweging allerwege hoe langer hoe meer belangstelling en verbreiding vindt is de tijd geschikt om tot het organiseren van dergelijke bijeenkomsten over te gaan.
- 1720 Op deze eerste oriënteringsvergadering merkten we onder de belangstellenden o.m. op mgr. dr. v. Gils, directeur van 't Bisschoppelijk College, den heer Cals, oud-inspecteur van 't L.O. en de heer Mertens hoofd der school te Nunhem. Ook de heer Bernink, stichter en directeur van het museum Denekamp, woonde de besprekingen bij. Sympathiebetuigingen en bericht van verhindering was gekomen van ir. dr. Drosen, dr.
- 1725 Garjean te Venlo, de Broeders van de Onbevleete Ontvangenis, den heer Vroonhoven, directeur R.H.B.S. te Venlo, den zeereerw. heer Bemelmans, directeur van de R.K. Meisjes H.B.S., den zeereerw. heer Obers, pastoor te Neer, ir Dewez en den heer Kortmann, burgemeester van Neeritter. In een kort openingswoord heette dr. Kruytzer alle aanwezigen van harte welkom en zette doel en opzet van deze bijeenkomsten duidelijk uiteen.
- 1730 Dank bracht spr. aan den heer Mertens, van wien het initiatief tot het houden van deze bijeenkomsten was uitgegaan en vervolgens aan de beide oud-inspecteurs, mgr. van Gils en den heer Cals, burgemeester Reymer en speciaal aan den heer Bernink, die bereid was gevonden op deze vergadering aanwezig te willen zijn.
- 1735 Besloten werd om de vergaderingen te houden elken eersten Dinsdag van de maand om 6 uur 's avonds in het Bisschoppelijke College te Roermond, voor welke bijeenkomst dan geen convocaties meer zullen worden rondgezonden. De heer Mertens wees op het vele natuurschoon dat ook in Midden-Limburg te vinden is en was van oordeel dat 't aan belangstelling voor deze maandelijksche bijeenkomsten
- 1740 niet zal ontbreken. Mgr. van Gils informeerde naar de verhouding van dit soort vergaderingen en die van het Natuurhistorisch Genootschap te Maastricht, daarbij opmerkend dat voor hem de centrale vereeniging toch het ideale bleef, waarop dr. Kruytzer antwoordde dat de natuurvrienden, die op deze maandelijksche bijeenkomsten in Roermond vergaderen niet
- 1745 te beschouwen zijn als een onderafdeeling van het Natuur-historisch Genootschap, maar wel hoopte spr. dat velen zich als lid van dit Genootschap zouden opgeven. De heer Mertens wilde de aanwezigen gaarne beschouwd zien als aspirant-leden, als een werkgroep van het Natuur-historisch Genootschap. Aan het slot van deze eerste bijeenkomst hield de heer Bernink een geïmproviseerde inleiding over geologie, waarbij hij de vorming van verschillende steensoorten uit tertiair en secundair besprak, welke voornamelijk in Twente en Limburg voorkomen en waarvan een mooie collectie op deze vergadering aanwezig was.
- 1750 De heer Geurts uit Echt besprak nog een merkwaardige en zeldzaam voorkomende plant, gevonden in de bosschen nabij Echt, waarover een interessante gedachtenwisseling
- 1755 ontstond.

- Na een filmpje over het leven der mieren, toegelicht door dr. Kruytzer, volgde sluiting van deze eerste bijeenkomst.
Heden zal een excursie gehouden worden door het Leudal, die zal staan onder leiding van den heer Bernink. Bijeenkomst om 2 uur in de school te Nunhem Aansluiting bij
1760 St. Servaas of aan den Leumolen is later ook nog mogelijk.
- 4 mei 1939 **VRIENDEN DER NATUUR. Excursie door het Leudal.**
Woensdagmiddag kwam in een der gezellige lokalen van de school van den heer Mertens te Nunhem een talrijk gezelschap dames en heeren bijeen, om in aansluiting met de
1765 bijeenkomst van natuurvrienden in het Bissch. College Dinsdagavond, onder leiding van den heer Bernink een excursie te maken door het Leudal.
Na het openingswoord van den heer Mertens, waarin hij vooral welkom heette den heer Bernink, oprichter en directeur van het museum "Natura Docet" te Denekamp en den heer Cals oud-hoofdinspecteur van het L. O., hield de heer Bernink een boeiend causerietje
1770 over geologie, waarin deze schijnbaar doode stof zelfs een romantisch tintje kreeg! In het lokaal aanwezige steenen dienden ter illustreering.
In zijn dankwoord zei de heer Mertens, dat bij de aanwezigen nu zeker belangstelling gewekt was voor "steenen" en wees nog op de lectuur en de door den heer Bernink beschikbaar gestelde steenencollecties, die de beginners verder kunnen helpen.
1775 Hierna begaven zich de deelnemers onder leiding van de heeren Bernink en Mertens op weg in gezelschap van een vroolijk schijnend zonnetje.
Al spoedig werd op een muur bij de kerk muurleeuwenbek en muurvaren ontdekt. Wat verder groeide veronica-eereprijs, kruisbladig walstroo, look zonder look, huislook, groot hoedblad, klein hoefblad, zachte geranium; dagkoekoeksbloem,
1780 reigersbek en vroegeling bloeiden. Adelaarsvaren stak zijn behaarde "kromstaf" uit den grond.
Langs het kasteel en het vroegere klooster Mariënschoot kwam het gezelschap aan de mooien steilrand tusschen tweede en derde Maasterra. Duizenden jaren geleden, in den ijstijd, was hier de Maasoever; toen dus een reuzen rivier!
1785 Voorbij het kapelletje van St. Servaas en de oud put kwam men aan het Leudal. Een schitterend stuke natuur vertoonde zich hier aan de verraste blikken; als een verborgen parel op het kleen van het schoone Limburg. Diep beneden ons kronkelde in grillige meanders het rustelooze watertje. Een breed en diep dal had het uitgeslepen, door zijn onophoudelijk knagen en wegspoelen.
1790 In het dal en op den rand groeiden boomen en struiken, kardinaalsmuts, vuilboom en nederige kruiden, lelietjes van dalen, dalkruid, gevlekte aronskelk, gele doovenetel, muskuskruid, goudveil, dotterbloem, veldbies, harige veldbies, zandstroobloem, vrouwenmantel, sterremuur, enz.
Onvermoeid wees de heer Bernink op het vele merkwaardigs, zijn stok ging in alle
1795 richtingen. Van alles gaf hij uitleg op zijn eigen interessante manier. Wij leerden het gezang van de fitis, de tjiftjaf, het winterkoninkje onderscheiden; luisterden naar de nachtegaal en dek laterende tonen van de tuinfluiter, nar het heggemusshje en het roodborstje. De boompieper liet zich bewonderen op het hoogste topje van een den. We zagen staartmeesjes, kuifmeesjes, een troep meeuwen; zagen en hoorden de bont
1800 specht.
Warm was het in het dal, waar de zon scheen en de wind niet komen kon!
Dicht bij een groot kaalgehakt stuk, wat de heer Mertens niet onaardig de "gruwel der verwoesting" noemde, groeide nog een merkwaardig plantje, wat zeer goed mogelijk het aardbeiachtige potentillatje kon zijn, waarover de heer Geurts het den avond tevoren
1805 had! Met volledige zekerheid was het nog niet uit te maken.
Bij de Leumolen werd een korte rust genoten, waarna het weer verder ging langs de Koubrug. Aan een smal boschwegje werd een nestje van de fitis bewonderd; in een dennenbosch de werkzaamheid van de boschmieren en hun vijand de mierenleeuw gadeslagen. Klein tasjeskruid en akkerhoornbloem groeide er en aardige
1810 paddestoeltjes in mooie "heksenkringetjes".
Tusschen de akkers door bereikte men weer het dorp, waar toch telkens nog weer wat te bewonderen viel.
Zeer voldaan namen de dames en heeren afscheid van den sympathieken excursieleider, den heer Bernink, en ik weet zeker, dat de Limburgsche natuurvrienden hem gaarne nog
1815 weer in hun midden zullen zien.
We hopen tenslotte, dat deze zeer geslaagde excursie er ook toe bijgedragen heeft, dat de "gruwel der verwoesting" zich nooit moge uitbreiden over dit onvolprezen Leudal! We hebben niet te veel meer van dergelijke juweeltjes!
- 1820 12 mei 1939 **R.K. LAND- EN TUINBOUWONDERWIJZERS.**
Woensdagmiddag hield de Afd. Midden-Limburg van de R. K. Vereeniging van Land- en

tuinbouwonderwijzers een vergadering in Hotel "De Peel" aan de Heelderpeel. De voorzitter, de heer Delhooven heette de aanwezigen welkom, gaf een historisch overzicht van deze plaats en opende met den christelijken groet. Daar de notulen
1825 gestaan hadden in het November-orgaan werden deze niet voorgelezen. Vervolgens bracht de secretaris, de heer Mertens het jaarverslag uit en deed Rekening en Verantwoording over het afgelopen jaar. Uit dit laatste verslag bleek dat er nog in kas was f 23.07.

Tot afgevaardigde en plaatsvervangend afgevaardigde naar de Federatievergadering te
1830 Eindhoven werden resp. benoemd de heeren Henkens, Hushoven en Henkens, Hunsel. Vervolgens werden de voorstellen dezer vergadering breedvoerig besproken en het zomerplan vastgesteld. Op de agenda voor dezen zomer staat o.a. een driedaagsche excursie naar het Noorden van ons land. De secretaris zal dit plan nader uitwerken. Nadat de heer Mertens, Nunhem een causerie had gehouden over "Heemkunde" volgde
1835 sluiting van deze gezellige vergadering. Alsnu werd door verschillende leden onder leiding van den heer Mertens nog een kleine excursie gehouden in de omgeving van "De Peel" en werden allerlei plannen besproken.

26 mei 1939 **LEVEROY. JAARVERGADERING BOERENLEENBANK.**

1840 De leden der Boerenleenbank vergaderden dezer dagen in de St. Barbarazaal onder voorzitterschap van den heer L. Mertens, directeur De rekening en balans over 1938 werden door den kassier voorgelezen en hier en daar toegelicht. Hij zegt voorop, dat het bestuur en de Raad van Toezicht de rekening en balans met zorg hadden nagezien en goedgekeurd, maar dat ook daarna de jaarinspectie nog heeft plaats gehad door den
1845 inspecteur uit Eindhoven. Rekening en Balans over 1938 worden hierna door de vergadering goedgekeurd.

Met algemeene stemmen werden de heeren L. Mertens, lid van het bestuur, M. Geurts en J. Steyvers, beiden lid van den Raad van Toezicht, herbenoemd. De heer Mertens dankt de vergadering namens de heeren M. Geurts en J. Steyvers, voor het vertrouwen opnieuw
1850 in hen gesteld. Zij verklaren de benoeming aan te nemen en hopen evenals voorheen de belangen der bank en der leden naar beste krachten te kunnen behartigen. [...]

6 jul 1939 **Heemkennis. Bijeenkomst in het Bisschoppelijk College.**

1855 Dinsdag vergaderde in het Bisschop. College te Roermond weer de Roermondsche werkgroep, die zich bezig houdt met het bestudeeren van de natuur in de omgeving. Na se opening door prof. Kruytzer en het welkom aan de vele aanwezige dames en heeren, begon de leerzame en interessante gedachtenwisseling met een uiteenzetting van den heer Koenderink, die op goede gronden aantoonde, dat de mammoth hier in Nederland geleefd heeft, aan welk feit op de vorige vergadering getwijfeld werd. Over
1860 een collectie steenen, gevonden in de omgeving van Roermond, werd nog een en ander verteld.

De heer Pijpers had eenige interessante dingen meegebracht o.a. een varenachtige plant, die bij bevochtiging zich vlak uitspreidde en bij uitdroging weer samenvoude tot een kluwen. Dit werd op de vergadering gedemonstreerd.

1865 Meerdere aanwezigen hadden spinnen meegebracht. Naar aanleiding hiervan hield kap. v. d. Boorn een boeiende improvisatie over deze "griezelige"? dieren. Hij vertelde over de manier, waarop zij hun web maken en over nog meer merkwaardige dingen uit het leven van deze dieren, die de aandacht der natuurvrienden ten volle waard zijn.

1870 De heer Mertens vertelde bij eenige meegebrachte coloradokevers met larven en eitjes, iets over de verbreiding en de bestrijding van deze ongewenschte vreemdelingen die al in een groot deel van Europa hun niet gegunde nieuwe "levensruimte" gevonden hebben. De heet Verschueren had eenige mooie paddestoeltjes groeiende op veenmos, waaronder een heel zeldzame.

1875 De heer Bronnenberg had een ringslang meegebracht en vertelde iets over deze slangen en de adres, die beide in de omgeving van Herkenbosch zeer veel voorkomen, terwijl men, wonderlijk genoeg nooit hoort van personen, die gebeten werden. Wie de merkwaardige nachtzwaluw wil hooren en zien, moet over eenige weken 's avonds in Herkenbosch haan luisteren bij de "Vier Gebroeders", vier prachtige linden bij den ingang van het dorp.

1880 Er was verder o.m. nog aanwezig een larve van het vliegend hert, neushoornkevers, een vliindertje met vleugels als een beuke- of eikeblad (eikebladvlinder?). We kunnen ieder, die zich eenigszins interesseert voor de rijkdommen der natuur en die zijn heem ook van deze zijde wil leeren kennen, aansporen naar de maandelijksche vergaderingen te komen. Hij is er welkom. Voor een aanslag op zijn beurs hoeft men
1885 niet bezorgd te zijn.

De eerstvolgende vergadering is Dinsdag 5 September.

8 jul 1939 **UIT BRABANT. Heemkunde in Brabant.**

- 1890 Op verzoek der "Kempensche Club" van Land- en Tuinbouwonderwijzers hield de heer Mertens, Nunhem, j.l. Woensdag een voordracht over "de Heembeweging," die veel belangstelling trok.
- In zijn lezing wees de heer Mertens erop, dat de actie voor Heemkunde niet mag opgevat worden als een liefhebberij, maar als een punt der sociale en katholieke actie, en dat ze ook niet mag ontaarden in provincialisme.
- 1895 Vooral legde hij den nadruk op de didactische en paedagogische waarde ervan voor de school en hij illustreerde door voorbeelden, hoe de heemkundige gegevens bij de verschillende vakken kunnen worden toegepast, tot voordeel van 't onderwijs. Hij toonde verschillende uitgaven voor de school en veel lectuur.
- 1900 Ook brak hij een lans voor 't verzamelen en bewaren van oude voorwerpen in streekmusea en stelde hij de uitgave van een Heemkalender in 't vooruitzicht. Natuurlijk wees hij ook op 't Sint Servaaskamp te Nunhem van 7-22 Aug. wat hij een korte leergang in Heemkunde noemde. Uit de vergadering werd voorgesteld, dat de Club gezamenlijk een bezoek zou brengen.
- 1905 Met vragen en mededeelingen bleef men nog geruimen tijd vol animo bezig, terwijl daarna de meegebrachte voorwerpen, platen en boeken, aandachtig werden bekeken. Te voren was, onder leiding van den gemeentesecretaris, te Eersel het antieke Raadhuis bezichtigd, gevestigd in een keurig gerestaureerde oude kapel. Een juweeltje, maar, voor de tegenwoordige eischen, niet te groot, wat het idee deed opperen, dit gebouw te bestemmen voor een streekmuseum waarvoor 't geknipt is, en een
- 1910 aan de eischen des tijds voldoende modern gemeentehuis te bouwen.

14 jul 1939 **ROERMOND. Land- en Tuinbouwonderwijzers.**

- De afd. Midden-Limburg van de R. K. Vereeniging van Land- en Tuinbouwonderwijzers hield Woensdagnamiddag een vergadering aan den Leu-molen te Nunhem.
- 1915 Voor deze vergadering had er in de school en op zolder boven de school bezichtiging plaats der aanwezige heemkundige voorwerpen, verzameld door den heer L. Mertens. Vervolgens werd er een bezoek gebracht aan de teelt van edelbramen en veredelde boschbramen, een teelt, nog eenig in Limburg, maar die navolgers zal vinden.
- 1920 Op den Leu-molen aangekomen, werd een korte vergadering gehouden. Na opening en het welkom door de voorzitter, werden de notulen der vorige vergadering voorgelezen, die onveranderd werden goedgekeurd.
- In principe werd besloten op 14 Augustus een excursie te houden naa de Bluebandfabriek, waaraan ook huisgenooten konden deelnemen.
- 1925 Daar een welvoorziene koffietafel wachtte, werd de vergadering onderbroken, om deze alle eer aan te doen.
- Hierna hield de heer Mertens een causerie over de teelt van bramen en boschbessen. Verder wekte hij de land- en tuinbouwonderwijzers op tot beoefening der heemkunde en spoorde ze aan onder de vacantie een kijkje te komen nemen in het "St. Servatiuskamp."

1930

8 aug 1939 **HEEMKUNDE. St. Servatiuskamp 1939 te Nunhem.**

- Deze week heeft dan weder het heemkundekamp 1939 te Nunhem plaats. Zaterdag is het grootste gedeelte der voorbereidende werkzaamheden geeindigd en de heer Mertens met zijn staf van helpers konden Maandag met een gerust hart de deelnemers uit schier
- 1935 alle streken des lands ontvangen.
- Het programma de vorige week in dit blad afgedrukt, gaf reeds blijk van de uitstekende zorg eraan besteed en de lijst van medewerkers staat er borg voor, dat er het beste geboden wordt, wat er op het gebied der Heemkundestudie te geven valt. Maar behalve de vele spreekbeurten, waartoe een ieder geïntroduceerd kan worden
- 1940 zonder dat u tot betaling verplicht wordt, is er aan het kamp een heemkundetentoonstelling verbonden, die er wezen mag.
- Zij poogt een ieder inzicht te geven was er voor ieder geïnteresseerde te doen valt op heemkundig-gebied in zijn streek.
- De navolgende afdeelingen vonden er een plaats:
- 1945 De geologie: Hier valt te leeren, welke gesteenten in Midden-Limburg al zoo in het grint voorkomen. Er liggen zeer bijzondere dingen als: mammothtanden, versteende koralen en sponsen, schelpen in diverse gesteenten. De verschillende gesteenten, die Limburg in zijn rotsen bergt.
- Aan de wanden veel illustratief leerzaam materiaal, alles voorzien van complete uitleg.
- 1950 De praehistorie: een schitterende collectie steen voorwerpen, als beitels, speerpunten, priemen, krabbers, alles verzameld door een landbouwer uit Neer. Verder praehistorisch materiaal uit andere delen van Limburg.

- De folklore: zij laat alle mogelijke ouderwetsche gebruiksvoorwerpen zien.
- 1955 Er is b.v. een volledig stel oude klompenmakerswerktuigen, voorwerpen voor vlasbewerking, wolbewerking en daarnaast nog een massa leerzame dingen.
- De dialect- en volkskunde: deze afdeeling is uitestekend verzorgd kunnen worden, door de prachtige medewerking der Nederlandsche commissie voor dialect- en volkskunde, een afdeeling der Koninklijke Academie voor Wetenschappen. Het geeft u een volledig
- 1960 overzicht van haar werkwijze en uitkomsten in den vorm van kaarten voor verschillende woorden en gebruiken in de verschillende streken van Nederland.
- Verder is er een hoekje levende wilde planten, opgezette vogels en vlinders.
- Uit dit overzicht blijkt, dat er hier voor een ieder op elk gebied der heemkunde iets te vinden is en tevens zorgt de boekhandel Schulpen te Roermond voor een
- 1965 boekenexpositie, op heemkundig gebied, die er wezen mag, terwijl ook de Streekplannendienst voor een inzendig zorgde.
- De wanden voorzien van alle mogelijke verduidelijkingsmateriaal en opschriften ter opwekking tot de heemkundestudie, geven het geheel een prettig cachet.
- Het heemkundekamp St. Servatius 1939 noodt alle bewoners der omgeving en uit verderen
- 1970 omtrek tot een bezoek uit.

9 aug 1939 **TWEEDE KAMP VOOR HEEMKUNDE. OP KLOOSTERHOF TE NUNHEM.**

- Dr. G. A. J. Beckers over de "praehistorie van Limburg."
- Op Kloosterhof te Nunhem wordt het tweede kamp voor Heemkunde gehouden, het St.
- 1975 Servaars-kamp.
- In de oude boerderij Kloosterhof zijn de vrienden van de kennis van "eigen haard", van eigen streek van ons eigen Limburg, bijeengekomen, om hun kennis te verrijken van hun eigen gewest Niet alleen uit Limburg zijn er deelneemsters en deelnemers, neen, dit kamp - draagt een interprovinciaal karakter, wat wil zeggen, dat er
- 1980 belangstelling is uit heel het land.
- En het is van groote beteekenis, dat de deelnemers bijna allen onderwijzers of onderwijzeressen zijn.
- Daardoor immers kunnen zij straks de hun toevertrouwde jeugd meer liefde, meer kennis van eigen historierijke streek meegeven voor hun verdere leven.
- 1985 Dat is van groot belang. Nog te weinig is men op de hoogte van zijn eigen provincie, van zijn eigen stad of streek en dat is zoo jammer.
- Daarom is het zoo zeer toe te juichen, dat dergelijke cursussen, juist gericht op de bevordering van de kennis der Heemkunde, gegeven en zoo druk bezocht worden.
- Het streven van deze dames en heeren verdient waardering in ruimen kring.
- 1990 Het kamp is, zooals gezegd, ondergebracht op Kloosterhof aan den rand van de heerlijke bosschen van Nunhem. Idyllisch gelegen en zeer geschikt voor een dergelijken vierdaagschen cursus.
- In de boerderij zelf heeft men een expositie ondergebracht betrekking hebbend vooral op ons gewest.
- 1995 Vondsten zijn hier bijeengebracht, betrekking hebbend op de flora en fauna en op de bodemgesteldheid van onze provincie. Vondsten buiten interessant en van waarde, omdat men daaruit kan afleiden en als het ware aflezen, hoe het er eeuwen en eeuwen geleden in deze contreien uitzag.
- Kortom een tentoonstelling, die buitengewoon interessant en zeer leerrijk is.
- 2000 De opening van den cursus.
- Terwijl een geweldige regenbui boven de heerlijke bosschen van Nunhem losbrak en het geheel een tijdlang melankoliek deed uitzien, verzamelden zich in de boerderij de cursisten voor de opening van het kamp.
- 2005 Onder de talrijke deelnemers merkten we o.m. op den geestelijke adviseur, den zeereerw. heer Mans, hoofdinspecteur Verbeeten, oud-inspecteur J. Cals, inspecteur Bannenbergh, burgemeester van den Broek en architect Wielders, Sittard.
- De heer Mertens opende met den chr. groet, waarna het kamplied gezongen werd.
- Spr. schetste de beteekenis van het kamp en wees er op, dat heden een leergang in heemkennis begint. Meer kennis opdoen van "eigen haard", van eigen heem, dat is het
- 2010 doel, dat met dezen cursus wordt nagestreefd.
- Spr. heette het inter-provinciale gezelschap hartelijk welkom, speciaal de heeren Verbeeten, Cals en Bannenbergh. In naam van kampraad en kampeerders bracht spr. hun hartelijk dank voor hunne tegenwoordigheid. Voorts verwelkomde spr. de aanwezige
- 2015 autoriteiten en drukte er zijn vreugde over uit, dat het kamp over prima docenten beschikt waarvan er twee heden de eerste les zullen geven, nl. de heeren Beckers jr. en sr., de eerste de spreker, de tweede de schatgraver.

De prae-historie van Limburg.

- 2020 Hierna gaf spr. het woord aan dr. Beckers jr., die begon met de belichting van de voorgeschiedenis van heemkunde in onze provincie, er daarbij op wijzend, dat de wetenschap Limburg langen tijd in een hoek heeft laten liggen. De prae-historie heeft voor de heemkunde een bijzondere beteekenis en heeft dringend belangstelling noodig. Zij vertoont nog roote hiaten, daarom moet de belangstelling
- 2025 van het publiek gezocht worden voor opgravingen bij den bouw van huizen, het aanleggen van riolen enz. Het boek van Caesar: "De Gallische oorlogen" vormt het eerste document voor de historie van onze gewesten. Alles wat ligt aan 3000 v. Chr. bevat geen materiaal voor de praehistorie. De mensch trok toen jagend rond, leidde een nomaden-leven en had
- 2030 derhalve geen vaste woon- of verblijfplaats. Na 3000 ging de mensch zich vestigen en begon den akkerbouw te beoefenen. Spr. belichtte vervolgens de vijf oer-cultuurcentra, welke in dien tijd gevormd zijn. De prae-historie van onze provincie is ingedeeld in drie tijdperken, nl. de steentijd, de bronstijd en de ijzertijd.
- 2035 Aan de hand van de archaeologische onderzoekingen van spr.'s vader werd een overzicht gegeven van hetgeen daaruit als praehistorie van Zuid-Limburg opgebouwd kan worden. Uitvoerig werden allereerst besproken de vondsten der bandceramieken, die ongetwijfeld het oudste cultuurwerk zijn, dat in den nieuwe steentijd ons land heeft opgezocht.
- 2040 Zij zijn van uit het Donau-bekken langs den Rijn naar het Noord-Westen gekomen en hebben zich o.a. gevestigd op de vruchtbare hoogvlakten van Zuid-Limburg. Vanaf Coblenz volgden zij waarschijnlijk twee verschillende wegen, een ouden langs Keulen en Julich en een jongeren langs de Moezel, Ourthe en Maas. Uit den zeer rijken inhoud der vele groeewoningen, die bij Stein en Elsloo gevonden werden, kan een bewoning in
- 2045 drie onderscheiden stadia herkend worden. hetgeen o.a. tot uiting kwam in de ontmoeting der nederzettingen. In de hierop volgende tijden, toen het Hunnenbedden-volk onze Noordelijke provincies opzocht, hebben de dragers der z.g. West-Europeesche cultuur uit het Zuid-Westen hier
- 2050 nieuwe cultuurverschijnselen geïmporteerd, terwijl tenslotte tegen het eind van den Nieuwen Steentijd de Bekervolkeren, die vanuit Centraal-Duitschland langs den Rijn onze Veluwe bevolkten, ook Zuid-Limburg niet voorbij gingen. Uit de grafbouw en den inventaris der vele vondsten uit Brons- en IJzertijd werd afgeleid, hoe op deze basis de inheemsche bevolking, zooals die bij het begin der historie hier aangetroffen werd, zich geleidelijk heeft verder ontwikkeld, zonder dat daarbij nog van
- 2055 ingrijpende omwentelingen sprake kan zijn. Wel zijn duidelijk de invloeden te herkennen van de gebeurtenissen, die zich in deze tijdgebieden elders hebben afgespeeld. Terwijl wij nl. eenerzijds de invloeden van de Germanen uit het Noorden, die de voortzetting vormen van het oude Hunnenbeddenvolk, gestadig zien toenemen, zien wij anderzijds duidelijk de afteekening van de twee groote gebeurtenissen uit
- 2060 Zuid-Europa, nl. het binnenvallen van de Urnenveldieden rond 1000 v. chr. en het optreden der Kelten rond 400 v. Chr. Waar deze volkeren waarschijnlijk niet verder noordelijk zijn doorgedrongen dan de Marnedistricten in Frankrijk en den Bovenrijn in Duitschland, kregen(deze streken als het ware een intermediaire positie tusschen Germanen en Kelten.
- 2065 Dr. Beckers had een aandachtig gehoor en een dankbaar appaus beoonde hem voor zijn zeer interessante lezing, welke hij door talrijke historische vondsten verduidelijkte. De heer Mertens sprak een hartelijk dankwoord. Tegen 7 uur zaten allen aan een koffietafel aan, terwijl een kampvuur en het "Spel van St. Elisabeth" dezen eersten goed geslaagden dag besloot.
- 2070

10 aug 1939 **GRONDSLAGEN. Z. H. EXC. MGR. LEMMENS OP BEZOEK.**

- Woensdag was een hoogdag in het Heemkundekamp. [...] Na het zingen van het kamplied opende de heer Mertens, de geestelijke vader van het kamp, de bijeenkomst en
- 2075 verwelkomde Z. H. Exc. en de aanwezigen. [...]

11 aug 1939 **ROERMOND. UIT HET HEEMKUNDE-KAMP.**

- Van heksen en spoken. Het programma voor Donderdag was eenigszins gewijzigd daar een der sorekers
- 2080 verhinderd was. Dr. Win. Roukens uit Nijmegen sprak over Heemkunde in het algemeen, de vaderlandsche heemkunde. Voorts vertelde hij een en ander over zijn ervaringen in de practijk en over de toestanden en organisatie in Zwitserland op dit gebied. Er werd van gedachten gewisseld over het bezoeken van andere heemkunde-kampen in naburige provincies b.v. Brabant, dat wellicht in 1940 zal beginnen.
- 2085 Het Limburgsche kamp voor het volgend jaar zal gehouden worden op kasteel oud-

- Ehrenstein nabij Kerkrade.
Dr. W. Bodens, afkomstig van den Duitschen zelfkant in de buurt van Millen bij Nieuwstadt, deelde een en ander mede over zijn methode om vertelsels en sproken te verzamelen door ze direct door het volk zelf te laten vertellen en op te schrijven.
- 2090 Sinds 1934 heeft hij er pl.m. 8000 bijeen vergaard waarvan er velen ook verhalen uit de streek tusschen Sittard en Roermond. Over heksen, weerwolven, spoken enz. enz. Spr. gaf enkel proeven ten beste.
- 2095 De heer Leenarts uit Stramproy, zelf ook een echt heemkunde-liefhebber, gaf ook enkele mooie proeven van verhalen uit de streek van de kanten van Tungelroy, Leveroy, Stramproy enz. Zoo voor en na kwamen de tongen los en vooral bij het kampvuur. 's Avonds heeft het dubbelkwartet uit Roermond onder leiding van den heer Tijssen volksliederen gezongen die het uitstekend deden in deze ent?.
- De laatste dag.
- 2100 Het programma van het Kamp op heden, Vrijdag, is weer vol afwisseling. Na de H. Mis om 8 uur verdeelden de deelnemers zich in twee groepen, wandelaars en fietsers. De wandelaars maakten een nieuwen verkenningstocht door de schitterende omgeving, terwijl de fietsers zich naar Roermond begaven en aldaar verschillende bezienswaardigheden bezichtigden.
- 2105 Hedenmiddag om 4 uur zal Dr. W. Roukens uit Nijmegen een voordracht houden met als onderwerp: "De Limburgsche dialecten en Heemkunde," terwijl Pater Jac. Schreurs zal spreken over: O. L. Heer Zijn Pappenheimers de Limburgers."
- 2110 Hierna zullen nog twee korte besprekingen volgen met als onderwerp: "Hoe komen we tot een Leergang in Heemkunde" en "Ons kamp in 1940."
- 2110 Om 7 uur is er koffietafel, ook belangstellenden kunnen daaraan meedoen tegen een kleine vergoeding, waarna diverse sprekers en spreeksters bij het te ontsteken kampvuur in diverse zoetvloeiende sappige Limburgsche dialecten een en ander zullen ten beste geven.
- 2115 Ook deze laatste dag van het Kamp van Heemkunde zal een succes worden. Hier past wel een woord van oprechte dankbaarheid aan de organisatoren van dit Kamp, speciaal den heer Mertens van Nunhem, die geen moeiten hebben gespaard om dit Kamp te doen slagen.
- 2120 Het volgend jaar, als God belieft, zal een Heemkundekamp gehouden worden te Kerkrade en zijn wij goed ingelicht, dan belooft dit nog grooter te worden dan dit jaar.
- 12 aug 1939 **UIT HET HEEMKUNDEKAMP. DIALECTEN EN HEEMKUNDE.**
Pater Jac. Schreurs over de Limburgers.
Vrijdag waren de bewoners van het St. Servatiuskamp voor het laatst in groote vergadering bijeen voor de slotvoordrachten. [...]
- 2125 De voortreffelijke inleiding van pater Schreurs werd door de K.R.O., die met een reportagewagen aanwezig, was opgenomen. De radioluisteraars hebben dus kans ze ook eens te hooren. [...]
- 9 nov 1939 **Begravenis pastoor J. A. K. Hoomans**
- 2130 Te Nunhem werd Woensdagochtend het stoffelijk overschot van wijlen den Z.Eerw. heer J. A. K. Hoomans, pastoor der parochie van den H. Servatius, die dezer dagen in het St. Laurentiusziekenhuis te Roermond overleed, plechtig ter aarde besteld. [...]
Namens de zuster van pastoor Hoomans dankte de heer Mertens, hoofd der school.
- 2135 11 nov 1939 **DE "VRIENDEN DER NATUUR."**
De Chineesche Wolhandkrab in de Roer.
De Egyptische kuifkoekoek in het Leudal.
De verleden zomer begonnen maandelijksche bijeenkomsten van liefhebbers, op 't gebied der natuur zijn met onverflauwde belangstelling geregeld gehouden. Zelfs zijn er thans een paar uitstapjes in de vrije natuur aan verbonden. Een werd gehouden naar Munnichsbosch met tot slot een bezoek aan de interessante collecties van den weledelgestr. heer Geraedts op "den Aarwinkel," een tweede over de Beegderhei in de omgeving van Exaeten, waar onder leiding van den heer Verschuren tal van mooie paddestoelen werden gevonden. Deze excursie vond haar bekroning in een demonstratie van micro-photographie door den biologie-professor van 't St. Bonaventura-college te Exaeten, Pater Dr. Rob. Müller.
- 2145 Ook op de jongste maandelijksche bijeenkomst van deze week kwamen weer interessante zaken ter tafel.
- 2150 Zoo zette de Z.E. Z.Gel. heer van Thiel zijn, de vorige maal afgebroken, causerie voort, over steenen, verduidelijkt met een schema en met veel aanschouwingsmateriaal. Dr. E. Kruytzer vertoonde een exemplaar van de beruchte Chineesche Wolhandkrab, door

den heer Hoffmann gevangen in de Roer en gaf er een uitvoerige toelichting bij. Pater Dr. Rob. Müller had Amoeben, ééncellige wezentjes, meegebracht en micro-foto's, kapelaan v.d. Boorn verschillende mooi geprepareerde spinnen, mej. Küppers aardige
2155 paddenstoeltjes, de heer Verschuren een interessante zwam op een wilgentakje, en de heer Schenk, Neeritter, een boomkikvorsch, terwijl de heer Mertens, Nunhem behalve uitkomende slakkeneieren, aan de vergadering kon laten zien een opgezet exemplaar van de Egyptische kuifkoekoek, doodgevonden in de bosschen, een zeer zeldzame vondst.
2160 De volgende bijeenkomst wordt gehouden, niet op den eersten Dinsdag der maand, zooals gewoonlijk, maar wegens 't Sint Nicolaasfeest op 12 December, 6 uur, Bisschoppelijk College. Liefhebbers, (allen, ook niet-deskundigen, zijn welkom), gelieven daarvan nota te nemen.

Dan zal ook worden bepaald, wanneer, onder leiding van den Z.E. Z.Gel. heer van Thiel, een geologische excursie zal worden gehouden, om "steen te rapen," aan de
2165 grinthopoen bij de stuw aan de Donk.

De heer Mertens, Nunhem, vertoonde een opzet exemplaar van een zeer zeldzamen vogel, nl. de Kuifkoekoek, (*Coccyzus glandarius* L.), Duitsch: "Strauszkuckuck," Eng.: "the great spotted Cuckoo." Dit exemplaar, een jong mannetje, werd op 24 Oct. '39 dood
2170 gevonden en een dennebosch te Nunhem. 't Had een cocon van de dennebladwesp tusschen de veeren.

De kuifkoekoek is thuis in Zuid-Europa en Noord-Afrika en Klein-Azië. Hij bewoont de mimosa-boschjes in Egypte en is niet zeldzaam in Arabië en Palestina. Des winters trekt hij naar 't Zuiden, naar Midden-Afrika, zoodat dit ex. wel een vreemden weg heeft genomen. Hij voedt zich met ruspen en sprinkhanen enz. Zijn geroep is niet
2175 "koekoek," maar een lachend "Kiau-kiau" of een waarschuwingssignaal "kèrk-kèrk." Zijn eieren legt hij in de nesten van kraaien, kauwen en eksters.

In Engeland is hij 5 maal waargenomen. Dit ex. is opgezet in 't museum "Natura docet" van den heer Bernink te Denekamp, die hem ook determineerde.
2180

De Weerter Normalschool I 1882-1915

door A.J. Mertens ofwel de uitkijkman in het weekblad de "Uitkijk" (circa 1955)

Met welwillende medewerking van de Raad der Gemeente Weert en speciaal met die van burgemeester Ant. Coenen en wethouder F.J. Kneepkens kwam op 3 mei 1882 tot stand de
2185 Rijksnormalschool of zoals de officiële naam luidde: Rijksnormaallessen te Weert. De grote promotor bij de oprichting van deze onderwijsinrichting was de Inspecteur van het Lager Onderwijs te Roermond, wijlen Baron Louis Michiels van Kessenich. Ook te Roermond en Venlo kwamen dergelijke instituten tot stand.

Het Rijk trachtte met deze Normaallessen te bereiken het stimuleren van daarvoor geschikte jongelui tot de studie voor "hulponderwijzer". Er dreigde nl. gebrek te
2190 ontstaan aan leerkrachten voor het lager onderwijs. Tot nu toe moest in de behoefte daaraan worden voorzien door de bestaande Rijkskweekscholen; voor Limburg was die gevestigd te Maastricht.

De gemeente Weert stelde voor de huisvesting van de Rijksnormaallessen voorlopig de lokalen van de eerste openbare school, de zogenaamde Stadsschool, beschikbaar, met verwarming en verlichting. Deze was gelegen aan de Langpoort en is als gevolg van de
2195 aanleg van de singels verdwenen. Oorspronkelijk werden de lessen gegeven op vrijdagmiddag en de gehele zaterdag; later werd dit uitgebreid met dinsdag en woensdag.
2200

Toen de Stadsschool niet meer beschikbaar was zijn de lessen verplaatst naar het huis waar nu de firma van Erp gevestigd is; nog later naar het vroegere hotel de Roos in de Beekstraat. Afzonderlijke lessen werden ook gegeven op de bovenzalen van café Reemers op de Markt en van de Harmoniezaal boven het latere Vlaaihuis. Het aanhoudend
2205 verplaatsen was zeker niet bevorderlijk aan de goede resultaten van het onderwijs. De opening van de Rijksnormaallessen vond plaats op 3 maart 1882 met 21 kwekelingen.

Als eerste directeur trad op de heer Hub. van Rooy, hoofd der school te Neeritter. Toen in 1907 het 25-jarig bestaan feestelijk werd herdacht had de school 250
2210 geslaagden toegevoegd aan het onderwijzerscorps in de zuidelijke provincies. Wel een bewijs dat de school in een behoefte voorzorg. Tot de eerste leraren behoorden - behalve de directeur - dr. L. Voorzanger te Roermond, J.A. Crüts te Thorn, P. Peeters te Stramproy, M. Verstraeten en R.J.H. van den Eynden uit Weert en M. Gielen te Wessem. De lessen in nuttige handwerken werden gegeven door mevrouw C. Beelen-Lamerichs uit Baexem. Het aantal vrouwelijk kwekelingen was in die tijd betrekkelijk
2215 gering.

Na het bedanken van de heer Crüts werd deze vervangen door de heer A.M. Mertens te Grathem die in 1904 overleed. Hij werd opgevolgd door zijn zoon H.J. Mertens, meer

bekend onder de naam Jerome Mertens. De heer F.A. Stroux uit Stramproy kwam in de plaats van de heer Peeters, terwijl als nieuwe leerkrachten werden benoemd de heren
2220 J. van Heuven te Beegden en J.J.C. Ament te Tungelroy. De laatste promoveerde in 1905 tot Rijkszuivelconsulent in de provincie Limburg.
In 1897 trof de school een zware slag. De eminente eerste directeur, de Hub. van Rooy, overleed. In zijn plaats werd benoemd de heer M. Verstraeten, hoofd der
2225 Stadsschool. De overledene werd als leraar opgevolgd door H.J. Steegmans, hoofd der school te Leveroy, later te Heythuysen.
Omstreeks 1900 werd het aantal leervakken uitgebreid met gymnastiek en tekenen. Als gymnastiekleraar trad op de heer H.D. van der Maas uit Roermond, later opgevolgd door de heer A. Steyns uit Venlo. Nieuwe leerkrachten kwamen de plaats van de ouderen innemen. Zo traden als docenten op de heer W. Mintjens, hoofd der school te
2230 Neeritter, A.J. Mertens, hoofd der school te Kelpen, F.C. van Hoorn, hoofd der school te Budel en G. Geuskens, hoofd der school te Nederweert. In 1904 werd de school uitgebreid met een zogenaamde voorbereidende klasse. Als hoofd hiervan werd aangesteld één der eersten geslaagden van de Normaalschool, de heer Paul Driessens te Neeritter. Later heeft deze zich gevestigd te Weert; aan hem heeft de tegenwoordige
2235 Paulusstraat haar naam ontleend.
Intussen had ook op dit gebied het bijzonder onderwijs vorderingen gemaakt. In Echt kwam een bijzondere meisjes- en een jongenskweekschool tot stand. De laatste is later overgeplaatst naar Roermond. Deze inrichtingen waren dagscholen met
2240 internaatsvoorziening, wat vele voordelen had. Geleidelijk aan werden de normaallessen overbodig. Als curiositeit halen we aan dat, toen in 1907 de Rijksnormaalschool haar zilveren feest vierde en het feestcomité aan de gemeente een bijdrage van f 50 vroeg ter bestrijding der kosten, deze werd geweigerd. Toch had de stad Weert en haar omgeving rijkelijk geprofiteerd van de voordelen aan het bezit van deze school verbonden. Kortzichtigheid op het gebied van culturele
2245 zaken was toen reeds een helaas veel voorkomend verschijnsel en vertoont tot heden toe haar nawerking in deze streken.

De Weerter Normaalschool II 1882-1915

Op 1 mei 1915 werd de Weerter Normaalschool opgeheven. De leraren kwamen op
2250 wachtgeld; het waren de heren M. Verstraeten, directeur, leraar kennis der natuur en tekenen, P. Damen uit Maarheeze, leraar Nederlandse taal, G. Geuskens, leraar aardrijkskunde, Kruytzer te Neeritter, leraar Frans, Jerome Mertens, leraar fysica en zingen, A.J. Mertens, leraar vaderlandse geschiedenis, H.J. Steegmans, leraar pedagogiek, P. Stroux, leraar wiskunde en A. Steyns, leraar gymnastiek. Van deze
2255 leraren is nog alleen in leven de heer A.J. Mertens, wonende te Weert.
Voor het streekgebied Weert was de opheffing een slag. Hoeveel leerkrachten deze school in de 33 jaar van haar bestaan afgeleverd heeft is ons niet bekend. We schatten het op ongeveer 400. Bovendien hebben velen die het niet tot een eindexamen gebracht hebben, toch aanzienlijk geprofiteerd van de genoten lessen en soms voorname
2260 functies in de maatschappij bekleed.
Merkwaardig is dat in die periode zo weinig vrouwelijke kwekelingen aan deze school hun opleiding hebben genoten. Voor een gedeelte zal dit wel toe te schrijven zijn aan de verre afstanden die meestal te voet moesten worden afgelegd. De meeste jongelui kwamen van de dorpen rond Weert tot van Beegden en Heel toe, afstanden van 3 tot 4
2265 uur gaans en dit tweemaal per week v.v.
Vooral in de wintertijd was dit een bijna onmogelijke opgave. Eerst toen de fietsen in zwang kwamen was deze moeilijkheid vrij gauw opgelost.
In ieder geval heeft het Land van Weert in hoge mate geprofiteerd van deze
2270 studiegelegenheid en hebben tal van geslaagden een betrekking als hoofd der school of als hoofdonderwijzer in deze streek gevonden. Ook de provincie Brabant heeft een groot aantal afgestudeerden tot zich getrokken: zo stonden in Budel, Oirschot, Nuenen, Boekel en Hooge Mierde Weerter normalisten aan het hoofd van een school. Anderen hebben ver van huis een betrekking gezocht tot in Noord-Holland en Overijsel toe, terwijl een niet gering aantal het onderwijs in het voormalig Nederlands Oost
2275 Indië heeft gediend.
Sommigen zijn opgeklommen tot hogere functies op onderwijsgebied; een drietal heeft het gebracht tot inspecteur bij het lager onderwijs hier te lande of in Oost-Indië; anderen zijn bij het middelbaar onderwijs of deULO-school terecht gekomen. Een niet gering aantal is overgeheveld naar het land- en tuinbouwonderwijs en naar het
2280 technisch onderwijs.
Van de leraren hebben sommigen zich verdienstelijk gemaakt door het schrijven van leerboekjes voor de lagere school. De heer Crüts te Thorn was schrijver van taal- en

rekenboekjes, de heer A.J. Mertens te Nederweert stelde naast een volledige reken- en taalserie tal van werkjes samen voor het lager land- en tuinbouwonderwijs. Van de hand van de heer Verstraeten verscheen bij de fa Emm. Smeets te Weert een zeer verdienstelijk uitgevoerde kaart van de provincie Limburg.

2285 Eén der oudste van de nog levende normalisten van Weert is de heer J.H. Delhoofen, gepensioneerd hoofd der school te Heel. Ook hij heeft zich verdienstelijk gemaakt door het schrijven van werkjes op het gebied van het lager onderwijs en het

2290 landbouwonderwijs.

De heer L.L. Mertens, hoofd der school te Nunhem, is bekend door zijn propaganda voor het behoud van het streekschoon; hij heeft de aandacht gevestigd op de waarde van het Leudal als natuurreservaat. Daarnaast heeft hij zich grote verdiensten verworven voor de drankbestrijding, het floraliawerk en de volkszang. De bundels liederen, die hij

2295 onder de titel "de Leeuwerk" heeft uitgegeven, zijn bij de ouderen generatie nog in ere. Nadien is van de Limburgse volkszang niet veel meer overgebleven. Jerome Mertens te Grathem is de grote propagandist geweest voor de verspreiding van de motorkennis. Hij is één der eersten die in midden-Limburg met motor- en autorijden begon. Als deskundige op dit gebied heeft hij velen persoonlijk voorgelicht of door zijn

2300 talrijke artikelen in de vaktijdschriften de Auto, Autoleven en de Motor- en Autokampioen.

De vader van de onderwijzersfamilie Mertens, hoofd der school te Grathem, heeft zich bekendheid verworven door de studie van het midden-Limburgs-dialect. Onder auspiciën van professor J.H. Kern te Leiden verscheen in het tijdschrift "De Volkstaal" een

2305 uitgebreide studie over dit onderwerp.

Andere oud-Weerter normalisten hebben zich toegelegd op populaire geschiedschrijving en studie van de plaatselijke folklore. Zo verscheen van de hand van de heer J.H. Brunenberg, hoofd der school te Leuken-Weert, een verdienstelijke monografie over zijn geboortedorp Ell. Met de heer J. Henkens, stadsarchivaris van Weert, stelde de

2310 heer A.J. Mertens een leesboek samen getiteld "Schetsen uit het Land van Weert". En niet vergeten moet worden het voortreffelijke werk van S.H. Winkelmolen, oud-hoofd der school te Budel over deze plaats.

Naast al het voorgaande hebben velen medewerking verleend op journalistiek terrein, zowel in de plaatselijke pers als in vaktijdschriften.

2315 In de periode van de eeuwwisseling was er vooral in de agrarische streken van Limburg en Brabant behoefte aan vakontwikkeling. Een niet gering aantal van de afgestudeerden van de Normaalschool behaalde de akte lager land- en/of tuinbouwonderwijs en vestigde zich op de dorpen. Deze zogenaamde land- en tuinbouwonderwijzers hebben enorm veel bijgedragen tot de opkomst van het platteland. Allereerst werden land- en

2320 tuinbouw cursussen en speciale cursussen opgericht om de jeugdige plattelanders op te leiden tot vakbekwame boeren en tuinders. Zelfs vele ouderen hebben van deze lessen nog kunnen profiteren. In woord en geschrift hebben de land- en tuinbouwonderwijzers prachtig werk verricht en het verenigingsleven op onze dorpen gestimuleerd.

We zullen geen namen noemen, doch in de gedachtenis van vele oudere plattelanders leven ze nog voort als onvergetelijke pioniers, die weer en wind, modderige wegen en ongeschikte leslokalen met onvoldoende verwarming en verlichting hebben getrotseerd om het platteland uit zijn achterlijke staat op te heffen.

2325 We eindigen met een anekdote, één der oud-leerlingen overkomen. Zijn naam was Jan Verreck uit Budel. Toen deze examen deed als onderwijzer in Maastricht stelde de

2330 voorzitter van de examencommissie hem de vraag: Hoe is je naam? Prompt volgde daarop: Verrek, meneer. Natuurlijk ontstond enige consternatie, maar door tussenkomst van enkele heren examinatoren werd het pijnlijke geval op bevredigende wijze spoedig opgelost. Toen Jan Verreck zijn diploma had behaald heeft hij veiligheidshalve zijn naam laten veranderen. Naar we vernamen is bedoelde onderwijzman later naar de

2335 zakenwereld overgegaan. Hetzelfde is met verscheidene anderen het geval geweest.

Waat de meister vertèldje

- 2340 Kienjer, kómt ins hie ... Ich vertèl uch ei
verhàolke, ei sjoan vertèselke euver ei sjoan
bleumpke en euver Maria.
Kiek mer ins good ... Hie is det bleumpke.
Sjtraks teikene wae het ouch nog op het bord
of op papeer. Noe loester mer.
- 2345 Dao wass ins eine voorman. Dae waas op waeg
mit paerd en ker, zwaorgelaje mit vate vol
wien. De waeg waas hieël slecht. Natuurlik is
det lang geleje, heel lang, want voorluuj mit
2350 paerd en ker zuut me neet vâöl mieje. Allewiel
doon ze det mit vrachtauto's. Ouch wien hóbbe
ze neet meer gelaje, waal beer of get anges en
slechte waeg zeen d'r ouch haos neet mieër,
dien zeen noe breid en effe. Toen waore de
2355 meise waeg smaal en krómp, vol koele en
gater, vol stein en brikke, vol stoof en zandj.
Ei paerd haaj dao mote genóg óm veurout te
kómme en neet te blieve staeke. Den zaat het
ein raad in ein koel of eine módderpool en het
2360 anger taegen eine stein en as het paerd mit hulp
van de voorman dao zich oet haaj gemerteldj,
gebeurde aevekes later hetzelfde mit het anger
raad. Den most het paerd efke röste, de voor-
man klopdje hem ins op de sjouwer, hae knaldje
2365 ins flink mit de smik en ... veurout ging het
weer. Het kosdje zweit van de voorman en
van het paerd.
Noe zote ze weer vast. Van alles haaj de voor-
man al geperbeerdj, mer niks hólp,gein baeje
2370 en gein vloke. En dit lèste zeker neet. Det deej
de voorman dan ouch neet. Hae leet het paerd
get röste en keek ins de waeg langs, links en
rechts, of dao nemes kwaam dae hem kós helpe.
Mer niks. Het waas einen einzame waeg.
2375 "Jezus, Maria, Jozef, kwaam d'r toch mer
emes", zuchdje de voorman.
Hae heel de handj nog ins baove de ouge en
keek nog ins in de verte. En waat zaog ter dao?
- 2380 Dao kwaam get. Hae zaog ei zwarte puntje det
langzaam groter woord. Dao kwaam emes.
Gelökkig! Met 't waas ei vroumes. Dao zoi
d'r neet vâöl hulp van hóbbe. Waas 't mer eine
sterke fôrse mansmins. De vrouw kwaam doon-
2385 derbie. Het waas ein sjoon,leef vrouw die d'r
erg meug oetzoog. Die dörfdje d'r niks te
vraoge. Mer loesterjt: de vrouw vroog zelf
get.
"Och brave mins, höbdjer mich niks te drinke?
2390 Ich hób zó'nen dorst".
De voorman haaj dadelik kómpassie mit häör
en zag: "Gaer, leef vrouw, gaef ich uch eine
baeker wien, want die vate zitte vol, mer wo
doon ich dae in? Waat jaomer, ich hób gein
2395 glaeske".
Mer de vrouw góng aan de kantj van de waeg
en plok dao ein bloom aaf, kiekt, zo ein. Het
waas ein witte, sneewit, en ze haaj juist de
vorm van ein baekerke, ei kelkske. Ze reikdje
2400 de bloom aan de voorman en dae tapdje ze
vol wien en de vrouw drónk. "God zal 't uch
lone" zag ze en ze ging wiejer.

2405 Mer waat waas det? Dao waas de beloning al
dao: het paerd trok aan en vort ging het, oet
de koel, zo vlot euver de slechte waeg of het
pas oet de stal kwaam. De voorman waas ge-
hólpe en 't doordje neet lang of hae waas in
de stad wo hae mós zeen.

2410 Mer waem waas die vrouw noe? Raodj ins.
Dat waas Maria, de Moder Gaods. Gei wónjer
detter zo gauw hulp kwaam wie de voorman
ei gebedje haai gezagt en zo behulpzaam waas
gewaest veur ein erm en meug vrouw, die d'r
neet kindje. En is det gein net bleumke? Zo
2415 zuver wit. In vâöl hêgge kóntj ge ze vinje.
Sjooon óm te teikene. Det gaon wae noe ins
doon ...

L.L. Mertens